

Εἰς Φλακκον

I

1. Δεύτερος μετὰ Σημανὸν Φλάκκος Αουίλλιος διαδέχεται τὴν κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλήν, σύμπαν μὲν ἀδικῆσαι τὸ ἔθνος ὡσπερ ἐκεῖνος ἀντικρυς οὐ δυνηθεῖς – ἐλάττους γὰρ εἶχε τὰς εἰς τοῦτ' ἀφορμάς – , ἐφ' ὅσους δ' ἔφθανεν, ἀθρόους ἀνηκέστοις περιέπειρε κακοῖς. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μέρει δόξας ἐπιτίθεσθαι τὴν ἐπιβουλήν ἐξέτεινεν ἐπιὼν τοὺς πανταχοῦ πάντας διὰ τέχνης τὸ πλεον ἢ δυνάμεως· οἷς γὰρ ἰσχὺς οὐ πρόσεστι τῶν τὰς φύσεις τυραννικῶν, πανουργίαις τὰς ἐπιβουλάς κατορθοῦσιν. 2. ὁ Φλάκκος οὖν οὗτος ἐν τοῖς ἐταίροις κριθεὶς παρὰ Τιβερίῳ Καίσαρι μετὰ τὴν Ἰβήρου τελευτήν, ὃς ἐπετέτραπτο Αἴγυπτον, καθίσταται τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς χώρας ἐπίτροπος, ἄνθρωπος ἐν ἀρχῇ μυρία καλοκαγαθίας ὅσα τῷ δοκεῖν ἐξενεγκῶν δείγματα· πυκνὸς τε γὰρ ἦν καὶ συνεχῆς καὶ ὄξυς νοῆσαι καὶ τὰ βουλευθέντα πράξει καὶ προχειρότατος εἶπεν καὶ πρὸ τοῦ λεγομένου τὸ ἡσυχάζομενον αἰσθέσθαι. 3. παντάπασιν οὖν ὀλίγῳ χρόνῳ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον πραγματειῶν ἐθὰς γίνεται πολύτροποι δ' εἰσὶ καὶ ποικίλαι, μόλις τοῖς ἐκ πρώτης ἡλικίας τὸ ἔργον ἐπιτήδευμα πεποιημένοι γνωρίζομεναι. περιττὸς ὄχλος ἦσαν οἱ γραμματεῖς, ἤδη πρὸς πάντα μικρὰ καὶ μεγάλα φθάνοντος αὐτοῦ ταῖς ἐμπειρίαις, ὡς μὴ μόνον ὑπερβαλεῖν ἀλλὰ χάριν ἀκριβείας ἀντιγνωρίμου διδάσκαλον γεγενῆσθαι τῶν τέως ὑψηλῶν. 4. καὶ ὅσα μὲν περὶ λογισμοὺς καὶ τὴν τῶν προσοδομενῶν κατώρθου διοίκησιν, εἰ καὶ μεγάλα καὶ ἀναγκαῖα ἦν, ἀλλ' οὐδὲν γε δείγμα ἰ ψυχῆς ὑπέφαιεν ἡγεμονικῆς, ἃ δὲ λαμπροτέραν καὶ βασιλικὴν ἐδήλου φύσιν, μετὰ πλείονος παρρησίας ἐπεδείκνυτο· οἷον σεμνότερον ἦγεν αὐτόν – ἄρχοντι δὲ λυσιτελέστατον ὁ τύφος – , ἐδίκαζε τὰ μεγάλα μετὰ τῶν ἐν τέλει, τοὺς ὑπεραύχους καθήρει, μιγάδων καὶ συγκλύδων ἀνθρώπων ὄχλον ἐκάλυεν ἐπισυνίστασθαι τὰς τε ἐταιρείας καὶ συνόδους, αἱ αἰεὶ ἐπὶ προφάσει θυσιῶν εἰσιτῶντο τοῖς πράγμασιν ἐμπαροινοῦσαι, διέλυε τοῖς ἀφηνιάζουσιν ἐμβριθῶς καὶ εὐτόνως προσφερόμενος. 5. εἴτ' ἐπειδὴ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἀνέπλησεν εὐνομίας, ἐν μέρει πάλιν ταῖς στρατιωτικαῖς δυνάμεσιν ἐφήδρευεν ἐκτάττων, συγκροτῶν, γυμνάζων πεζοῦς, ἵππεις, τοὺς τῆς κούφης ὀπλίσεως, τοὺς ἡγεμόνας, ἵνα μὴ τὰς μισθοφορὰς τῶν στρατιωτῶν ἀφαιρούμενοι πρὸς ληστείας καὶ ἀρπαγὰς αὐτοὺς ἀλείψωσι, πάλιν τῶν στρατιωτῶν ἕκαστον, ἵνα μηδὲν ἔξω τῶν κατὰ τὴν στρατείαν περιεργάζεταιται μεμνημένος, ὅτι τέτακται καὶ τὴν εἰρήνην διαφυλάττειν.

II

6. Ἴσως δ' ἂν τις εἴποι: “σὺ δ', ὦ οὗτος, ἐγνωκῶς ἀνθρώπου κατηγορεῖν ἐγκλημα μὲν οὐδὲν διεξήλθες, μακροὺς δ' ἐπαίνους συνείρεις· μὴ ἄρα παραπαίεις καὶ μέμνηνας;” – οὐ μέμνηνα, ὦ οὗτος, οὐδ' ἠλίθιός τίς εἰμι, ὡς μὴ δύνασθαι πράγματος ἀκολουθίαν ἰδεῖν. 7. ἐπαινῶ τὸν Φλάκκον, οὐκ ἐπειδὴ προσῆκεν ἐχθρὸν ἐγκωμιάζειν, ἀλλ' ἵν' αὐτοῦ τὴν μοχθηρίαν ἀριδηλοτέραν παραστήσω τῷ μὲν γὰρ ἀγνοία τοῦ κρείττονος διαμαρτάνοντι συγγνώμη δίδεται, ὁ δ' ἐξ ἐπιστήμης ἀδικῶν ἀπολογία οὐκ ἔχει προεαλωκῶς ἐν τῷ τοῦ συνειδότος δικαστηρίῳ.

III

8. ἔξαετίαν γὰρ τὴν ἐπικράτειαν λαβὼν πέντε μὲν ἔτη τὰ πρῶτα, ζῶντος Τιβερίου Καίσαρος, τὴν τε εἰρήνην διεφύλαξε καὶ οὕτως εὐτόνως καὶ ἐρρωμένως ἀφηγήσατο, ὡς τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας ὑπερβαλεῖν. 9. τῷ δ' ὑστάτῳ, Τιβερίου μὲν τελευτήσαντος, Γαΐου δ' ἀποδειχθέντος αὐτοκράτορος,

ύφιέναι καὶ χαλᾶν ἤρξατο τὰ πάντα εἴτε διὰ τὸ ἐπὶ Τιβερίῳ βαρύτερον πένθος – δῆλος γὰρ ἦν ὡς ἐπ’ οἰκειοτάτῳ περιπαθῶν ἕκ τε τῆς συνεχοῦς κατηφείας καὶ τῆς τῶν δακρῶν φορᾶς, ἃ καθάπερ ἀπὸ πηγῆς ἀπαύστως ἐξεχεῖτο – εἴτε καὶ κακόνους ὦν τῷ διαδόχῳ διὰ τὴν τῶν γνησίων πρὸ τῆς τῶν θετῶν τεθεραπευκέναι μερίδα εἴτε καὶ τῶν συνεπιθεμένων τῇ Γαΐου μητρί, καθ’ ὃν χρόνον εἶχε τὰς αἰτίας ἐφ’ αἷς ἀνηρέθη, γεγωνῶς καὶ διὰ φόβον ἀλώσεως ἐπιλελησμένοις. **10.** καὶ μέχρι μὲν τινος ἔτ’ ἀντεῖχε μὴ κατὰ τὸ παντελὲς μεθιέμενος τὴν τῶν πραγμάτων ἀντίληψιν. ὡς δ’ ἤκουσε τὸν Τιβερίου μὲν υἱὸνδὸν κοινῶν δὲ τῆς ἀρχῆς ἀναιρεθέντα ἰ Γαΐου κελεύσαντος, ἀλέκτῳ πληγείς συμφορᾶ καταβαλὼν ἑαυτὸν ἀχανῆς ἔκειτο, τῆς διανοίας πολὺ πρότερον ἀπειρηκυίας καὶ παρειμένης αὐτῷ. **11.** ζῶντος μὲν γὰρ τοῦ μειρακίου τὰ ζώπυρα τῆς ἰδίας σωτηρίας οὐκ ἀπεγίνωσκεν, ἀποθανόντος δὲ συντεθάναι καὶ τὰς οἰκείας ἐλπίδας ἔδοξεν, εἰ καὶ μικρὰ τις ἀπελείπετο αὔρα βοηθείας, ἢ πρὸς Μάκρωνα φιλία τὰ σύμπαντα παρὰ Γαῖῳ κατ’ ἀρχὰς δυνηθέντα καὶ πλείστην μοῖραν ὡς λόγος εἰσενεγκάμενον αὐτῷ πρὸς τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονίας καὶ ἔτι μᾶλλον πρὸς τὸ σωθῆναι, **12.** πολλάκις μὲν ἐκποδῶν ποιήσασθαι τὸν Γάιον διανοηθέντος Τιβερίου ὡς κακοῆθη καὶ οὐ πεφυκότα πρὸς ἀρχὴν, καὶ ἅμα διὰ τὸν ἐπὶ τῷ υἱῶν φόβον – ἔδεδίει γάρ, μὴ παρανάλωμα γένηται τελευτήσαντος αὐτοῦ –, πολλάκις δὲ τοῦ Μάκρωνος τὰς ὑπονοίας ὑπεξαίρουμένου καὶ τὸν Γάιον ἐπαινοῦντος ὡς ἀπλοῦν καὶ ἀπόνηρον καὶ κοινῶν καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ μάλιστα ἡττημένον, ὡς ἢ μόνῳ ἂν ἐθελῆσαι παραχωρῆσαι τὴν ἡγεμονίαν ἢ πάντως τὰ πρωτεία. **13.** ὑφ’ ὧν ἀπατηθεὶς ἔλαθεν ἄσπονδον ἐχθρὸν ἑαυτῷ καὶ υἱῶν καὶ γένει καὶ παρακλήτῳ Μάκρῳνι καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις καταλιπὼν. **14.** ἐπειδὴ γὰρ ὁ Μάκρων ὀργῶν αὐτὸν ἐκδικαιώμενον καὶ ἀχαλίνοις ταῖς ὀρμαῖς, ἐφ’ ἃ ἂν τύχη καὶ ὡς ἂν τύχη, χρώμενον ἐνουθέτει καὶ παρηγόρει νομίζων ἐκεῖνον εἶναι Γάιον τόν, ἡνίκ’ ἔτ’ ἔζη Τιβέριος, ἐπιεικῆ καὶ πειθαρχικόν, ὁ κακοδαίμων εὐνοίας περιττῆς ἔδωκε τὰς ἀνωτάτω δίκας πανοίκιος αὐτῇ γυναικὶ καὶ τέκνοις συναναιρεθεὶς ὡς περιττὸν ἄχθος καὶ παρενόχλημα. **15.** καὶ γὰρ ὁπότε πόρρωθεν αὐτὸν ἀφικνούμενον ἴδοι, τοιαῦτα πρὸς τοὺς συνόντας διεξήει “μὴ μειδῶμεν, κατηφῶμεν· ὁ νοθετητῆς παραγίνεται, ὁ ἀυθέκαστος, ὁ ἀνδρὸς τελείου καὶ αὐτοκράτορος ἀρξάμενος νῦν εἶναι παιδαγωγός, ὅτε καὶ τοὺς ἐκ πρώτης ἡλικίας ὁ καιρὸς ἀπῆλασε καὶ διεξέυξεν.”

IV

16. Ἐπεὶ δ’ οὖν καὶ τοῦτον ἔγνω προσανηρημένον ὁ Φλάκκος, τὴν λοιπὴν ἐλπίδα κατὰ τὸ παντελὲς ἀπεγνώκει καὶ οὐκέθ’ ὁμοίως ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων οἷός τε ἦν ἐξασθενῶν καὶ διαρρέων τὴν γνώμην. **17.** ὅταν δ’ ὁ ἄρχων ἀπογνῶ τὸ δύνασθαι κρατεῖν, ἀνάγκη τοὺς ὑπηκόους εὐθύς ἀφηνιάζειν καὶ μάλιστα τοὺς ἐκ μικρῶν καὶ τῶν τυχόντων πεφυκότας ἀνερεθίζεσθαι ἐν οἷς τὸ Αἰγυπτιακὸν τὰ πρωτεία φέρεται διὰ βραχυτάτου σπινθήρος εἰωθὸς ἐκφυσᾶν στάσεις μεγάλας. **18.** ἐν ἀμηχάνοις δὲ καὶ ἀπόροις γεγωνῶς ἐσφάδαζε καὶ τὰ πρὸ μικροῦ πάντα ἠλλαξεν ἅμα τῇ τοῦ λογισμοῦ ἰ πρὸς τὸ χειρὸν μεταβολῇ ποιησάμενος τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν συνηθεστάτων· τοὺς μὲν γὰρ εὐνοὺς καὶ μάλιστα φίλους ὑφωρᾶτο καὶ διωθεῖτο, τοῖς δ’ ἐξ ἀρχῆς ἀνομολογηθεῖσιν ἐχθροῖς ἐσπένδετο καὶ συμβούλοις περὶ πάντων ἐχρήτο. **19.** οἱ δ’ – ἐγκότως γὰρ εἶχον – τὸ κατηλλάχθαι δοκεῖν λόγῳ μόνον ἐπιμορφάσαντες, ἔργοις δὲ κατὰ διάνοιαν ἀσύμβατα μνησικακοῦντες καὶ ὥσπερ ἐν θεάτρῳ καθυποκρινόμενοι γνησίαν φιλίαν ὄλον αὐτὸν συναρπάζουσι καὶ γίνεται ὁ μὲν ἄρχων ὑπήκοος, οἱ δ’ ὑπήκοοι ἡγεμόνες, εἰσηγούμενοι μὲν ἀλυσιτελεστάτας γνώμας, εὐθύς δὲ ταύτας ἐπισφραγιζόμενοι. **20.** βεβαιωταὶ γὰρ ὧν ἐβουλεύσαντο πάντων ἐγίνοντο κωφὸν ὡς ἐπὶ σκηνῆς προσωπεῖον ἕνεκα προσήματος αὐτὸ μόνον παραλαμβάνοντες ἐπιγεγραμμένον ὄνομα ἀρχῆς, Διονύσιοι δημοκόποι, Λάμπωνες γραμματοκύφωνες, Ἰσίδωροι στασιάρχαι, φιλοπράγμονες, κακῶν εὐρεταί, ταραξιπόλιδες· **21.** τοῦτο γὰρ κεκράτηκέ πως τοῦνομα. συνταξάμενοι πάντες οὗτοι βούλευμα βουλευούσι κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἀργαλεώτατον καὶ τῷ Φλάκκῳ προσελθόντες ἰδία φασίν· **22.** “ἔρρει μὲν σοι τὰ ἀπὸ Τιβερίου Νέρωνος τοῦ παιδός, ἔρρει δὲ καὶ ἡ μετ’ ἐκεῖνον ἐλπίς, ὁ ἑταῖρός σου Μάκρων, αἴσια δ’ οὐκ ἔστι σοι τὰ ἀπὸ τοῦ κρατοῦντος· δεῖ δὴ παράκλητον ἡμᾶς εὐρεῖν δυνατώτατον, ὑφ’ οὗ Γάιος ἐξευμενισθήσεται. **23.** ὁ δὲ παράκλητος ἢ πόλις Ἀλεξανδρέων ἐστίν, ἦν τετίμηκε μὲν ἐξ ἀρχῆς ἅπας ὁ Σεβαστὸς οἶκος, διαφερόντως δ’ ὁ νῦν ἡμῶν δεσπότης. παρακλητεύσει δὲ τυχοῦσά τινος παρὰ σοῦ δωρεᾶς· μείζον δ’ ἀγαθὸν οὐδὲν αὐτῇ παρέξεις ἢ τοὺς Ἰουδαίους ἐκδοὺς καὶ προέμενος.” **24.** ἐπὶ τούτοις ὀφείλων ἀπώσασθαι καὶ δυσχερᾶναι τοὺς λέγοντας ὡς νεωτεροποιούς καὶ κοινούς πολεμίους συνεπιγράφεται τοῖς λεχθεῖσι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀδηλοτέρως ἐποιεῖτο τὰς ἐπιβουλάς μῆτ’ ἴσον παρέχων καὶ κοινὸν

ἀκροατὴν ἑαυτὸν τοῖς τὰς ἀμφισβητήσεις ἔχουσιν, ἀλλὰ πρὸς θάτερον ἀποκλίνων μέρος, μήτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἰσηγορίαν διδούς, ἀλλὰ καὶ ὅποτε προσίοι τις τῶν Ἰουδαίων, ἀποστρεφόμενος καὶ τὸ δυσέντευκτον ἐπιτηδεύων ἐπὶ μόνων τούτων· αὐθις δὲ καὶ ἐκ τοῦ φανεροῦ τὴν δυσμένειαν ἐπεδείξατο.

V

25. Προσεπέρωσε δ' αὐτοῦ τὴν ἐκ μαθήσεως τὸ πλεόν ἢ φύσεως ἐπιτετηδευμένην ἀπόνοιαν καὶ συντυχία τις τοιαύτη. Γάιος Καῖσαρ Ἀγρίππα τῷ Ἡρώδου βασιλέως υἱῶν δίδωσι βασιλείαν ἰ τῆς παππῶας λήξεως τρίτην μοῖραν, ἣν Φίλιππος τετράρχης θεῖος ὢν αὐτῷ πρὸς πατρός ἐκαρπούτο.

26. μέλλοντι δ' ἀπαίρειν συνεβούλευσεν ὁ Γάιος τὸν μὲν ἀπὸ Βρεντεσίου μέχρι Συρίας πλοῦν μακρὸν ὄντα καὶ καματηρὸν παραιτήσασθαι, χρῆσθαι δ' ἐπιτόμῳ τοὺς ἐτησίας ἀναμείναντι τῷ διὰ τῆς Ἀλεξανδρείας· τὰς τε γὰρ ἐκεῖθεν ὀλκάδας ταχυναυτεῖν ἔφασκε καὶ ἐμπειροτάτους εἶναι κυβερνήτας, οἱ καθάπερ ἀθλητὰς ἵππους ἠνιοχοῦσιν ἀπλανῆ παρέχοντες τὸν ἐπ' εὐθείας δρόμον. ὁ δὲ πειθαρχεῖ ὡς δεσπότη τε ἅμα καὶ τὰ δοκοῦντα συμφέρειν παραγγέλλοντι.

27. καταβάς δ' εἰς Δικαιάρχειαν καὶ ναῦς ὑφόρμους Ἀλεξανδριδᾶς ἰδὼν εὐτρεπεῖς πρὸς ἀναγωγὴν, ἐπιβάς μετὰ τῶν ἰδίων, εὐπλοία χρησάμενος, ὀλίγαις ὕστερον ἡμέραις ἀνεπιφάτως καὶ ἀφωράτως κατάγεται, κελύσας τοῖς κυβερνήταις – περὶ γὰρ δείλην ὥραν ὁ Φάρος ἀναφαίνεται – τὰ μὲν ἰστία συνάγειν, ἔξω δὲ περὶ αὐτὸν μὴ μακρὰν ἀφισταμένους θαλαττεύειν ἄχρι τοῦ βαθεῖαν ἐσπέραν ἐπιγενέσθαι καὶ νυκτὸς τοῖς λιμέσι προσσχεῖν, ἴν' ἀποβάς ἤδη τετραμμένων <ἀπάντων> πρὸς ὕπνον, μηδενὸς ὀρῶντος, ἀφίκηται πρὸς τὸν ξενοδόχον.

28. ὁ μὲν δὴ μετὰ τοσαύτης αἰδοῦς ἐπεδήμησε βουλόμενος, εἴ πως οἷόν τε ἦν, ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ πόλει λαθῶν ὑπεξελεθεῖν· οὐ γὰρ κατὰ θέαν ἀφίκτο τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπιδεδημηκῶς αὐτῇ πρότερον, ἥνικα τὸν ἐπὶ Ῥώμης πλοῦν ἐστέλλετο πρὸς Τιβέριον, ἀλλ' ὁδῷ χρησόμενος ἐπιτόμῳ τῆς οἴκαδε ἀφίξεως.

29. οἱ δ' ὑπὸ φθόνου ῥηγνύμενοι – βάσκανον γὰρ φύσει τὸ Αἰγυπτιακόν – καὶ τὰς ἐτέρων εὐτυχίας ἰδίας ὑπελάμβανον εἶναι κακοπραγίας καὶ ἅμα διὰ τὴν παλαιὰν καὶ τρόπον τινὰ <φύσει> γεγεννημένην πρὸς Ἰουδαίους ἀπέχθειαν ἥσχαλλον ἐπὶ τῷ γεγενῆσθαι τινὰ βασιλέα Ἰουδαίων οὐχ ἤττον, ἢ εἰ αὐτὸς τις ἕκαστος βασιλείαν προγονικὴν ἀφήρητο.

30. καὶ τὸν ἄθλιον Φλάκκον πάλιν οἱ συνόντες ἀνηρέθιζον εἰς τὸν αὐτὸν ἐνάγοντες καὶ προκαλοῦμενοι φθόνον, “σὴ κατάλυσίς ἐστί” φάσκοντες “ἢ ἐπιδημία τούτου· μείζονα τιμῆς καὶ εὐδοξίας ὄγκον ἢ σὺ περιβέβληται· πάντας εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφει τὴν δορυφόρον τῶν σωματοφυλάκων στρατιὰν ὀρῶντας ἐπαργύροις καὶ ἐπιχρῦσοις ὅπλοις διακεκοσμημένην.

31. ἔδει γὰρ ἤκειν εἰς ἐπικράτειαν ἐτέρου δυνάμενον πλῶ χρησάμενον εἰς τὴν οἰκίαν ἀσφαλῶς παραπεμφθῆναι; καὶ γὰρ εἰ Γάιος ἐπέτρεπε, μᾶλλον δ' ἠνάγκαζεν, ἐχρῆν ἐκλιπαρήσαντα παραιτήσασθαι τὴν ἐνθάδε ἀφίξιν, ἵνα μὴ παρευημερηθεῖς ὁ τῆς χώρας ἡγεμῶν ἀδοξῆ.”

32. ταῦτα ἀκούων ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ᾧδει καὶ ἐν μὲν τῷ φανερῷ τὸν ἑταῖρον καὶ φίλον καθυπεκρίνετο διὰ τὸ πέμψαντος φόβον, ἰδίᾳ δὲ ἐζηλοτύπει καὶ ἐξελάλει τὸ μῖσος καὶ πλαγίως ἰ αὐτὸν ὕβριζεν, ἐπειδήπερ ἄντικρυς οὐκ ἐθάρρει.

33. τῷ γὰρ ἀργοῦντι καὶ σχολάζοντι τῆς πόλεως ὄχλῳ – πλῆθος δ' ἐστὶν ἐπιτετηδευκὸς γλωσσαλγίαν καὶ ἐνευκαιροῦν διαβολαῖς καὶ βλασφημίαις – ἐπιτρέπει κακηγορεῖν τὸν βασιλέα εἴτε ἀρξάμενος δι' ἑαυτοῦ τῶν λοιδοριῶν εἴτε προτρεψάμενος καὶ ἐναγαγὼν αὐτὸς διὰ τῶν ὑπηρετεῖν τὰ τοιαῦτα εἰωθότων.

34. οἱ δ' ἀφορμῆς λαβόμενοι διημέρευον ἐν τῷ γυμνασίῳ χλευάζοντες τὸν βασιλέα καὶ σκώμματα συνείροντες· πῆ δὲ καὶ ποιηταῖς μίμων καὶ γελοίων διδασκάλοις χρώμενοι τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς εὐφυῖαν ἐπεδείκνυντο, βραδεῖς μὲν ὄντες τὰ καλὰ παιδεύεσθαι, τὰ δ' ἐναντία μανθάνειν ὀξύτατοι καὶ προχειρότατοι.

35. διὰ τί γὰρ οὐκ ἠγανάκτησεν, οὐκ ἀπήγαγεν, οὐκ ἐπέπληξε τῆς αὐθάδους βλασφημίας; εἰ δὲ μὴ βασιλεὺς ἦν, ἀλλὰ τις τῶν ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας, οὐκ ὠφείλε προνομίαν τινὰ καὶ τιμὴν ἔχειν; ἀλλὰ ταῦτ' εἰσὶ πίστεις ἐναργεῖς τοῦ συναίτιον γεγενῆσθαι τῶν βλασφημιῶν Φλάκκον· ὁ γὰρ ἐπιπλήττειν ἢ τὸ πανύστατον ἐπέχειν ἂν δυνηθεῖς εἰ μὴ κεκώλυκε, δῆλος ἦν ἐφίεις καὶ ἐπιτρέπων αὐτός. πρὸς ὃ τι δ' ἂν ὄχλος ἀσύντακτος ἀφορμὴν λάβῃ τῶν ἀμαρτημάτων, οὐχ ἴσεται, μέτεισι δ' ἀφ' ἐτέρων εἰς ἕτερα προσηπεξεργαζόμενος ἀεὶ τι νεώτερον.

VI

36. Ἦν τις μεμηνῶς ὄνομα Καραβᾶς οὐ τὴν ἀργίαν καὶ θηριώδη μανίαν – ἄσκηπτος γὰρ αὕτη γε καὶ τοῖς ἔχουσι καὶ τοῖς πλησιάζουσιν –, ἀλλὰ τὴν ἀνεμμένην καὶ μαλακωτέραν. οὗτος διημέρευε καὶ διενυκτέρευε γυμνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς οὔτε θάλλπος οὔτε κρυμὸν ἐκτρεπόμενος, ἄθυρμα νηπίων καὶ μειρακίων σχολαζόντων. 37. συνελάσαντες τὸν ἄθλιον ἄχρι τοῦ γυμνασίου καὶ στήσαντες μετέωρον, ἵνα καθορῶτο πρὸς πάντων, βύβλον μὲν εὐρύναντες ἀντὶ διαδήματος ἐπιτιθέασιν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, χαμαιστρώτῳ δὲ τὸ ἄλλο σῶμα περιβάλλουσιν ἀντὶ χλαμύδος, ἀντὶ δὲ σκίπτρου βραχὺ τι παπύρου τμήμα τῆς ἐγχωρίου καθ' ὁδὸν ἐρριμμένον ἰδὼν τις ἀναδίδωσιν. 38. ἐπεὶ δὲ ὡς ἐν θεατρικοῖς μίμοις τὰ παράσημα τῆς βασιλείας ἀνειλήφει καὶ διεκεκόσμητο εἰς βασιλέα, νεανίαί ῥάβδους ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντες ἀντὶ λογχοφόρων ἐκατέρωθεν εἰστήκεσαν μιμούμενοι δορυφόρους. εἴθ' ἕτεροι προσήεσαν, οἱ μὲν ὡς ἀσπασόμενοι, οἱ δὲ ὡς δικασόμενοι, οἱ δ' ὡς ἐντευξόμενοι περὶ κοινῶν πραγμάτων. 39. εἴτ' ἐκ τοῦ περιεστῶτος ἐν κύκλῳ πλήθους ἐξήχει βοή τις ἄτοπος Μάριν ἀποκαλούντων – οὕτως δὲ φασι τὸν κύριον ὀνομάζεσθαι παρὰ Σύροις – ἤδεσαν γὰρ Ἀγρίππαν καὶ γένει Σύρον καὶ Συρίας μεγάλην ἰ ἀποτομὴν ἔχοντα, ἧς ἐβασίλευε. 40. ταῦτα δὲ ἀκούων, μᾶλλον δὲ ὁρῶν ὁ Φλάκκος, δεόντως ἂν καὶ τὸν μεμηνότα συλλαβῶν καὶ καθείρξας, ἵνα μὴ παρέχη τοῖς κατακερτομοῦσιν ἀφορμὴν εἰς ὕβριν τῶν βελτιόνων, καὶ τοὺς ἐνσκευάσαντας τιμωρησάμενος, ὅτι γε βασιλέα καὶ φίλον Καίσαρος καὶ ὑπὸ τῆς Ῥωμαίων βουλῆς τιμημένον στρατηγικαῖς τιμαῖς ἐτόλμησαν καὶ ἔργοις καὶ λόγοις καὶ φανερῶς καὶ πλαγίως ὕβριζειν, οὐ μόνον οὐκ ἐπέπληξεν, ἀλλ' οὐδ' ἐπισχεῖν ἠξίωσεν ἄδειαν καὶ ἐκεχειρίαν διδοῦς τοῖς ἐθελοκακοῦσι καὶ ἐθελέχθρως ἔχουσι, προσποιούμενος ἅ τε ἑώρα μὴ ὁρᾶν καὶ ὧν ἤκουε μὴ ἀκούειν. 41. ὅπερ συναισθηθόμενος ὁ ὄχλος – οὐχ ὁ καθεστῶς καὶ δημοτικός, ἀλλ' ὁ πάντα θορύβου καὶ ταραχῆς εἰσθῶς ἀναπιμπλάναι διὰ φιλοπραγμοσύνην καὶ ζῆλον ἀβιώτου βίου καὶ τὴν ἐξ ἔθους ἀργίαν καὶ σχολὴν, πρᾶγμα ἐπίβουλον – συρρυνέντες εἰς τὸ θέατρον ἐξ ἑωθινοῦ Φλάκκον ἤδη τιμῶν ἀθλίων ἐωνημένοι, ἃς ὁ δοξομανῆς καὶ παλίμπρατος ἐλάμβανεν οὐ καθ' αὐτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ τῆς κοινῆς ἀσφαλείας, ἀνεβόησαν ἀφ' ἑνὸς συνθήματος εἰκόνας ἐν ταῖς προσευχαῖς ἀνατιθέναι, καινότατον καὶ μηδέπω πραχθὲν εἰσηγούμενοι παρανόμημα. 42. καὶ τοῦτ' εἰδότες – δξύτατοι γὰρ τὴν μοχθηρίαν εἰσὶ – κατασοφίζονται τὸ Καίσαρος ὄνομα προκάλυμμα ποιησάμενοι, ᾧ προσάπτειν τι τῶν ἐπαιτίων οὐ θεμιτόν. 43. τί οὖν ὁ τῆς χώρας ἐπίτροπος; ἐπιστάμενος, ὅτι καὶ ἡ πόλις οἰκήτορας ἔχει διπτούς, ἡμᾶς τε καὶ τούτους, καὶ πᾶσα Αἴγυπτος, καὶ ὅτι οὐκ ἀποδέουσι μυριάδων ἑκατὸν οἱ τὴν Ἀλεξάνδρειαν καὶ τὴν χώραν Ἰουδαῖοι κατοικοῦντες ἀπὸ τοῦ πρὸς Λιβύην καταβαθμοῦ μέχρι τῶν ὀρίων Αἰθιοπίας, καὶ ὡς ἡ πείρα κατὰ πάντων ἐστὶ καὶ ὡς οὐ λυσιτελὲς ἔθῃ πάτρια κινεῖν, ἀμελήσας ἀπάντων ἐπιτρέπει ποιήσασθαι τὴν ἀνάθεσιν, μυρία καὶ πάντα προνοητικὰ δυνάμενος ἢ ὡς ἄρχων κελεύειν ἢ συμβουλεύειν ὡς φίλος.

VII

44. ὁ δὲ – συνεχειροῦργει γὰρ ἕκαστα τῶν ἀμαρτανομένων – καὶ ἀπὸ μείζονος ἐξουσίας ἀναρριπίζειν καινοτέραις ἀεὶ κακῶν προσθήκαις τὴν στάσιν ἠξίου καὶ τό γ' ἐφ' αὐτὸν ἦκον μέρος ἅπασαν ὀλίγου δεῖν φάναι τὴν οἰκουμένην ἐμφυλίων πολέμων ἐπλήρωσεν. 45. οὐ γὰρ ἦν ἄδηλον, ὅτι ἡ περὶ τὴν κατάλυσιν τῶν προσευχῶν φήμη λαβούσα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας διαδοθήσεται μὲν εὐθὺς εἰς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ νομούς, δραμεῖται ἰ δ' ἀπὸ μὲν Αἰγύπτου πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἔθνη τὰ ἑῶνα, ἀπὸ δὲ τῆς ὑποταίνου καὶ Μαρείας, αἱ Λιβύης εἰσὶν ἀρχαί, πρὸς δυσμᾶς καὶ ἔθνη τὰ ἐσπέρια· Ἰουδαίους γὰρ χώρα μία διὰ πολυανθρωπίαν οὐ χωρεῖ. 46. ἧς αἰτίας ἔνεκα τὰς πλείστας καὶ εὐδαιμονεστάτας τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ κατὰ τε νήσους καὶ ἡπείρους ἐκνέμονται μητρόπολιν μὲν τὴν ἱερόπολιν ἠγούμενοι, καθ' ἣν ἴδρυται ὁ τοῦ ὑψίστου θεοῦ νεῶς ἅγιος, ἃς δ' ἔλαχον ἐκ πατέρων καὶ πάππων καὶ προπάππων καὶ τῶν ἔτι ἄνω προγόνων οἰκεῖν ἕκαστοι πατρίδας νομίζοντες, ἐν αἷς ἐγεννήθησαν καὶ ἐτράφησαν· εἰς ἐνίας δὲ καὶ κτιζομένας εὐθὺς ἦλθον ἀποικίαν στειλάμενοι, τοῖς κτίσταις χαρίζομενοι. 47. καὶ δέος ἦν, μὴ οἱ πανταχοῦ τὴν ἀφορμὴν ἐκείθεν λαβόντες ἐπηρεάζωσι τοῖς πολίταις αὐτῶν Ἰουδαίοις εἰς τὰς προσευχὰς καὶ τὰ πάτρια νεωτερίζοντες. 48. οἱ δὲ – οὐ γὰρ ἔμελλον ἄχρι παντὸς ἡσυχάζειν καίτοι πεφυκότες εὖ πρὸς εἰρήνην, οὐ μόνον ὅτι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις οἱ περὶ τῶν ἐθῶν ἀγῶνες καὶ τοὺς περὶ ψυχῆς κινδύνους ὑπερβάλλουσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ μόνοι τῶν ὑφ' ἡλίον ἅμα ταῖς προσευχαῖς ἀπεστεροῦντο τὴν εἰς τοὺς εὐεργέτας εὐσέβειαν, ὁ μυρίων θανάτων ἐτετίμηντο ἂν – οὐκ ἔχοντες ἱεροὺς περιβόλους, οἷς ἐνδιαθήσονται τὸ εὐχάριστον, καὶ τοῖς ἐναντιούμενοις εἶπον ἂν. 49. “λελήθατε ἑαυτοὺς οὐ προστιθέντες τοῖς κυρίοις τιμὴν, ἀλλ' ἀφαιρούμενοι, οὐκ εἰδότες ὡς τοῖς πανταχοῦ τῆς

οίκουμένης Ἰουδαίους ὀρμητήρια τῆς εἰς τὸν Σεβαστὸν οἶκον ὀσιότητός εἰσιν αἱ προσευχαὶ ἐπιδήλως, ὧν ἡμῖν ἀναιρεθειῶν τίς ἕτερος ἀπολείπεται τόπος ἢ τρόπος τιμῆς; **50.** εἰ μὲν γὰρ ἐφιέντων τῶν ἐθῶν ὀλιγοροῦμεν, τῆς ἀνωτάτω τιμωρίας δίκαιοι τυγχάνειν ἐσμὲν μὴ παρέχοντες ἀρτίους καὶ πλήρεις τὰς ἀμοιβάς. εἰ δ' οὐκ ἐξὸν τοῖς ἰδίοις ὑποστέλλομεν νομίμοις, ἃ καὶ τῷ Σεβαστῷ φίλον βεβαιοῦν, τί μικρὸν ἢ μέγα πλημμελοῦμεν οὐκ οἶδα· πλὴν εἰ μὴ ψέγειν τις ἐθέλησειε τὸ μὴ γνώμη ἐκουσίῳ παρανομεῖν τὰς ἐκδικαιτήσεις τῶν ἐθῶν οὐ φυλαξαμένους, αἶ, κὰν ἀφ' ἐτέρων ἄρξωνται, τελευτῶσι πολλάκις εἰς τοὺς αἰτίους.” **51.** ἀλλ' ὁ μὲν Φλάκκος τὰ τε λεκτέα ἡσυχάζων καὶ τὰ ἡσυχαστέα λέγων οὕτως εἰς ἡμᾶς ἐξημάρτανεν. ἐκεῖνοι δ', οἷς ἐχαρίζετο, τίνα γνώμην εἶχον; ἄρα γε τὴν τῶν τιμῶν ἐθελόντων; εἶτα σπάνις ἦν ἱερῶν κατὰ τὴν πόλιν, ἧς τὰ πλεῖστα καὶ ἀναγκαιότατα μέρη τετεμενίσται, πρὸς ἀνάθεσιν ὧν ἐβούλοντο; **52.** τὴν μὲν οὖν τῶν φιλαπεχθημόνων καὶ μετὰ τέχνης ἐπιβουλευόντων ὀρμὴν ἔφαμεν, δι' ἣν οἱ μὲν ἐπηρεάζοντες ἰ οὐ δόξουσιν ἀδικεῖν, τοῖς δ' ἐπηρεαζομένοις οὐκ ἀσφαλὲς ἐναντιοῦσθαι. οὐ γὰρ ἔστιν, ὧ γενναῖοι, τιμὴ καταλύειν νόμους, ἔθνη πάτρια κινεῖν, ἐπηρεάζειν τοῖς συνοικοῦσι, διδάσκειν καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοφροσύνης ἀλογεῖν.

VIII

53. Ἐπειδὴ τοίνυν ἢ κατὰ τῶν νόμων πείρα εὐδοεῖν ἔδοξεν αὐτῷ τὰς προσευχὰς ἀρπάσαντι καὶ μὴδὲ τοῦνομα ὑπολιπομένῳ, πάλιν ἐφ' ἕτερον ἐτρέπετο, τὴν τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἀναίρεσιν, ἵν' ἀποκοπέντων οἷς μόνοις ἐφώρμει ὁ ἡμέτερος βίος ἐθῶν τε πατριῶν καὶ μετουσίας πολιτικῶν δικαίων τὰς ἐσχάτας ὑπομένωμεν συμφορὰς οὐδενὸς ἐπειλημμένοι πείσματος εἰς ἀσφάλειαν. **54.** ὀλίγαις γὰρ ὕστερον ἡμέραις τίθησι πρόγραμμα, δι' οὗ ξένους καὶ ἐπήλυδας ἡμᾶς ἀπεκάλει μὴδὲ λόγου μεταδούς, ἀλλ' ἀκρίτως καταδικάζων. οὐ τί ἂν εἴη τυραννίδος ἐπάγγελμα μείζον; αὐτὸς γενόμενος τὰ πάντα, κατήγορος, ἐχθρὸς, μάρτυς, δικαστής, κολαστής, εἶτα δυσὶ τοῖς προτέροις καὶ τρίτον προσέθηκεν ἐφείς ὡς ἐν ἀλώσει τοῖς ἐθέλουσι πορθεῖν Ἰουδαίους. **55.** οἱ δὲ λαβόντες ἀδειαν τί πράττουσι; πέντε μοῖραι τῆς πόλεώς εἰσιν, ἐπώνυμοι τῶν πρώτων στοιχείων τῆς ἐγγραμμάτου φωνῆς· τούτων δύο Ἰουδαϊκαὶ λέγονται διὰ τὸ πλεῖστους Ἰουδαίους ἐν ταύταις κατοικεῖν· οἰκοῦσι δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις οὐκ ὀλίγοι σποράδες. τί οὖν ἐποίησαν; ἐκ τῶν τεσσάρων γραμμάτων ἐξώκισαν τοὺς Ἰουδαίους καὶ συνήλασαν εἰς ἐνὸς μοῖραν βραχυτάτην. **56.** οἱ δὲ ἐξεχέοντο διὰ τὸ πλῆθος εἰς αἰγιαλοὺς καὶ κοπρίας καὶ μνήματα πάντων στερόμενοι τῶν ἰδίων. ἐκεῖνοι δὲ τὰς οἰκίας ἐρήμους καταδραμόντες ἐφ' ἀρπαγὴν ἐτρέποντο καὶ ὡς ἐκ πολέμου λείαν διενέμοντο, μὴδενὸς δὲ κωλύοντος καὶ τὰ ἐργαστήρια τῶν Ἰουδαίων συγκεκλεισμένα διὰ τὸ ἐπὶ Δρουσίλλῃ πένθος ἀναρρήξαντες ὅσα εὔρον – πολλὰ δὲ καὶ ταῦτ' ἦν – ἐξεφόρησαν καὶ διὰ μέσης ἀγορᾶς ἐκόμιζον ὡς οἰκείους τοῖς ἀλλοτρίοις καταχρώμενοι. **57.** τῆς δ' ἀρπαγῆς ἢ ἀπραξία κακὸν ἦν βαρύτερον, τὰς μὲν ἐνθήκας ἀπολωλεκότων τῶν ποριστῶν, μὴδενὸς δὲ ἐωμένου, μὴ γεωροῦ, μὴ ναυκλήρου, μὴ ἐμπόρου, μὴ τεχνίτου, τὰ συνήθη πραγματεῦσθαι, ὡς διχόθεν κατεσκευάσθαι πενίαν, ἐκ τε τῆς ἀρπαγῆς, ἐξουσίων μιᾷ ἡμέρᾳ γενομένων καὶ περισεσλημένων τὰ ἴδια, κακὸν τοῦ μὴ δεδυνῆσθαι πορίζειν ἐκ τῶν συνήθων ἐπιτηδευμάτων.

IX

ἰ **58.** Καὶ ταῦτα μὲν εἰ καὶ ἀφόρητα, ἀλλ' οὖν τοῖς αὐθις πεπραγμένοις συγκρινόμενα οἰστά. πενία γὰρ χαλεπὸν μὲν, καὶ μάλισθ' ὅταν κατασκευάζεται πρὸς ἐχθρῶν, ἔλαττον δὲ τῆς εἰς τὰ σώματα ὕβρεως, κὰν ἢ βραχυτάτη. **59.** τοὺς δ' ἡμετέρους διὰ τὰς ὑπερβολὰς ὧν ἔπαθον οὐδ' ἂν εἴποι τις ὕβριν ἢ αἰκίαν ἐνδεδέχθαι κυρίως χρώμενος τοῖς ὀνόμασιν, ἀλλὰ μοι δοκεῖ προσρήσεων οἰκείων ἂν ἀπορηῆσαι διὰ μέγεθος κεκαινουρημένης ὠμότητος, ὡς τὰ τῶν πολέμῳ μὲν κρατησάντων, ἐκ φύσεως δ' ἀσπόνδων εἰς τοὺς ἐαλωκότας, συγκρινόμενα τοῖς τούτων ἡμερώτατα ἂν εἶναι δόξαι. **60.** χρήματα ἀρπάζουσιν ἐκεῖνοι καὶ πλῆθος αἰχμαλώτων σωμάτων, ἀλλὰ κινδυνεύσαντες, εἴπερ ἠττήθησαν, ἀποβαλεῖν τὰ οἰκεία. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μυρίους, ὧν λύτρα κατατιθέασιν συγγενεῖς ἢ φίλοι, μεθίενται τῶν δορυαλώτων, ἴσως μὲν ἀκαμπεῖς ὄντες πρὸς ἔλεον, ἠττώμενοι δὲ φιλαργυρίας. ἀλλὰ τί τοῦτο; φαίη τις ἂν· τοῖς γὰρ εὐπάσχουσιν ἀδιαφορεῖ τῆς σωτηρίας ὁ τρόπος. **61.** ἤδη δὲ καὶ τοὺς πεσόντας ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἐχθρῶν ταφῆς ἀξιοῦσιν οἱ μὲν ἐπιεικεῖς καὶ φιλόανθρωποι ταῖς οἰκοθεν δαπάναις, οἱ δὲ τὴν ἐχθρὰν καὶ πρὸς νεκροὺς ἀποτείνοντες ὑπόσπονδα τὰ σώματα διδόντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τῆς τελευταίας χάριτος ἀμοιρῆσαι

τῶν νομιζομένων. **62.** ἐν πολέμῳ μὲν οἱ δυσμενεῖς ταῦτα· ἐν εἰρήνῃ δ' οἱ πρὸ μικροῦ φίλοι θεασώμεθα ὅποια. μετὰ γὰρ τὰς ἀρπαγὰς καὶ τοὺς ἀνοικισμοὺς καὶ τὰς ἐκ τῶν πλείστων μερῶν τῆς πόλεως βιαίους ἐλάσεις καθάπερ τειχῆρεις ἐν κύκλῳ περικαθημένων ἐχθρῶν γεγονότες, ἀπορία καὶ σπάνει δεινῆ τῶν ἀναγκαίων πιεζόμενοι καὶ γύναια καὶ τέκνα νήπια ὀρώντες ἐν ὀφθαλμοῖς παραπολλύμενα λιμῶ χειροποιήτω – πάντα γὰρ τᾶλλα εὐθηνίας καὶ εὐετηρίας μεστὰ ἦν, **63.** τοῦ μὲν ποταμοῦ ταῖς πλημμύραις τὰς ἀρούρας πλουσίως λιμνάσαντος, τῆς δὲ πεδιάδος, ὄση πυροφόρος, ἀφθονώτατον ὑπ' εὐγονίας τὸν τοῦ σίτου καρπὸν ἀναγούσης – , μηκέτι στέγειν δυνάμενοι τὰς ἐνδείας, **64.** οἱ μὲν ἐπὶ συγγενῶν καὶ φίλων, πρότερον οὐκ εἰωθότες, οἰκίας ἦλθον ἔρανον αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα αἰτήσοντες, οἱ δ' ἀπὸ φρονήματος εὐγενοῦς τὴν μεταιτῶν τύχην ὡς δουλοπρεπῆ καὶ ἀνελεύθερον ἐκτρεπόμενοι προῆλθον εἰς ἀγορὰν οὐδενὸς ἐτέρου χάριν ἢ τοῦ πρίασθαι τοῖς τε οἰκείοις καὶ ἑαυτοῖς τροφάς, οἱ δυστυχεῖς. **65.** εὐθὺς γὰρ συναρπασθέντες ὑπὸ τῶν τὴν ὀχλοκρατίαν ἐπιτειχισάντων δολοφονοῦνται καὶ συρόμενοι καὶ πατούμενοι διὰ τῆς πόλεως ἀπάσης ἐξαναλώθησαν, οὐδενὸς ὑπολειφθέντος μέρους, ὃ δυνήσεται κοινωῆσαι ταφῆς. **66.** μυρίους μέντοι καὶ ἄλλους πολυτρόποις κακῶν ιδέαις ἐπιτετηδευμέναις εἰς χαλεπὴν ὠμότητα κατειργάσαντο καὶ διέφθειραν οἱ λελυττηκότες ὑπ' ἀγριότητος ἢ εἰς θηρίων φύσιν· τοὺς γὰρ ὅπη τύχοι φανέντας τῶν Ἰουδαίων ἢ κατέλευον ἢ ξύλοις κατέκοπτον οὐκ εὐθὺς ἐπὶ τὰ καιριώτατα μέρη τὰς πληγὰς φέροντες, ἵνα μὴ θᾶττον τελευτήσαντες θᾶττον καὶ τὴν τῶν ὀδυνηρῶν ἀντίληψιν ἀπόθωνται. **67.** τῇ δὲ τῶν συμφορῶν ἀδεία καὶ ἐκεχειρία τινὲς ἐπινεανιεύομενοι, τῶν ἀμβλυτέρων ὄπλων ἀλογήσαντες, ἀνελάμβανον τὰ πάντων ἀνυσιμώτατα, πῦρ καὶ σίδηρον, καὶ πολλοὺς μὲν ξίφεσιν ἀνείλον, οὐκ ὀλίγους δὲ πυρὶ διέφθειραν. **68.** ἤδη δὲ καὶ γενεὰς ὅλας, ἄνδρας μετὰ γυναικῶν, τέκνα νήπια μετὰ γονέων, ἐνέπρησαν οἱ πάντων ἀνηλεέστατοι κατὰ μέσσην τὴν πόλιν, μὴ γῆρας, μὴ νεότητα, μὴ παίδων ἄκακον ἡλικίαν οἰκτισάμενοι· καὶ ὅποτε ξύλων ὕλης ἀπορήσειαν, φρύγανα συλλέγοντες καπνῶ τὸ πλέον ἢ πυρὶ διέφθειρον, οἰκτρότερον καὶ ἐπιμηκέστερον ὄλεθρον τοῖς δειλαίοις τεχνάζοντες, ὧν τὰ σώματα ἡμίφλεκτα ἀναμίξ ἔκειτο, χαλεπὴ καὶ ὀδυνηροτάτη θέα. **69.** εἰ δὲ καὶ οἱ παραληφθέντες ἐπὶ φρυγανισμόν ἐβράδυνον, ἐπὶ τῶν ἰδίων σκευῶν τῶν ἐκ τῆς ἀρπαγῆς ἐνεπίμπρασαν τοὺς δεσπότας τὰ μὲν πολυτελεῖ νοσφιζόμενοι, τὰ δὲ μὴ πάνυ χρήσιμα συγκαταφλέγοντες, οἷς ἀντὶ ξύλων εἰκαίων ἐχρῶντο. **70.** πολλοὺς δὲ καὶ ζῶντας τοῖν ποδοῖν τὸν ἕτερον ἐκδήσαντες κατὰ τὸ σφυρὸν εἶλκον ἅμα καὶ κατηλῶν ἐναλλόμενοι θάνατον ὠμότατον ἐπινοήσαντες· **71.** καὶ τελευτησάντων, οὐδὲν ἦττον ἀτελεῦτητα μηνιῶντες βαρύτερας αἰκίας τοῖς σώμασιν ἐπέφερον, διὰ πάντων ὀλίγου δέω φάναι τῶν τῆς πόλεως στενωπῶν κατασύροντες, ἕως ὃ νεκρὸς δοράς, σάρκας, ἵνας ὑπὸ τῆς τῶν ἐδάφων ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητος περιθρυφθεῖς, καὶ τῶν ἠνωμένων μερῶν τῆς συμφύιας διαστάντων καὶ διασπαρέντων ἀλλαχόσε ἄλλων, ἐδαπανήθη. **72.** καὶ οἱ μὲν ταῦτα δρῶντες ὥσπερ ἐν τοῖς θεατρικοῖς μίμοις καθυπεκρίνοντο τοὺς πάσχοντας· τῶν δ' ὡς ἀληθῶς πεπονθότων φίλοι καὶ συγγενεῖς, ὅτι μόνον ταῖς τῶν προσηκόντων συμφοραῖς συνήλγησαν, ἀπήγοντο, ἐμαστιγοῦντο, ἐτροχίζοντο, καὶ μετὰ πάσας τὰς αἰκίας, ὅσας ἐδύνατο χωρήσαι τὰ σώματα αὐτοῖς, ἢ τελευταῖα καὶ ἔφεδρος τιμωρία σταυρὸς ἦν.

Χ

73. Πάντα δὲ διορύξας καὶ τοιχωρυχήσας ὁ Φλάκκος καὶ μηδὲν μέρος τῶν Ἰουδαϊκῶν ἀμέτοχον ἐπιβουλῆς τῆς ἀνωτάτω καταλιπὼν ἐπενόησεν ἔκτοπὸν τινα καὶ παρηλλαγμένην ἐπίθεσιν, ὃ μεγαλοργός, ὃ καινῶν ἀδικημάτων εὐρετής. **74.** τῆς γὰρ ἡμετέρας γερουσίας, ἦν ὁ σωτὴρ καὶ εὐεργέτης Σεβαστὸς ἐπιμελησομένην τῶν Ἰουδαϊκῶν εἴλετο μετὰ τὴν τοῦ γενάρχου ἢ τελευτῆν διὰ τῶν πρὸς Μάγιον Μάξιμον ἐντολῶν μέλλοντα πάλιν [ἀπ'] Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς χώρας ἐπιτροπεύειν, ὀκτῶ καὶ τριάκοντα συλλαβῶν τοὺς εὐρεθέντας ἐν ταῖς οἰκίαις εὐθὺς μὲν δεῖσαι κελεύει, καὶ στείλας καλὴν πομπὴν διὰ μέσης ἀγορᾶς πρεσβύτας δεσμίους ἐξηγκωνισμένους, τοὺς μὲν ἱμάσι, τοὺς δὲ σιδηραῖς ἀλύσειν, εἰς τὸ θέατρον εἰσάγει – θεῶν οἰκτίστην καὶ ἀλλοτριωτάτην τῷ καιρῷ – **75.** καὶ στάντας ἀντικρὺ ἐχθρῶν καθεζομένων πρὸς ἐπίδειξιν αἰσχύνῃς προστάττει πάντας περιδυθέντας αἰκισθῆναι μάστιξιν, αἷς ἔθος τοὺς κακούργων πονηροτάτους προπηλακίζεσθαι, ὡς ἐκ τῶν πληγῶν τοὺς μὲν φοράδην ἐκκομισθέντας αὐτίκα τελευτῆσαι, τοὺς δὲ νοσήσαντας ἐπὶ πλείστον χρόνον εἰς ἀπόγνωσιν σωτηρίας ἐλθεῖν. **76.** ἥς ἐπιβουλῆς τὸ μέγεθος ἐξελήλεγεται μὲν καὶ δι' ἐτέρων, οὐχ ἦττον δὲ καὶ διὰ τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι σαφέστερον ἐπιδειχθήσεται. τῶν ἀπὸ τῆς γερουσίας τρεῖς ἄνδρες, Εὐδοκὸς καὶ Τρύφων καὶ Ἄνδρων, ἐγγεγέννητο ἐξούσιοι, πάνθ' ὅσα εἶχον ἐν ταῖς οἰκίαις διαρπασθέντες ἐφόδῳ μιᾷ,

οὓς οὐκ ἠγνόησε ταῦτα πεπονθότας· ἐδηλώθη γὰρ αὐτῷ μεταπεμφαμένῳ πρότερον τοὺς ἡμετέρους ἄρχοντας ὅσα τῷ δοκεῖν ἐπὶ καταλλαγαῖς ταῖς πρὸς τὴν ἄλλην πόλιν. **77.** καὶ ὁμῶς εἰδὼς ἀκριβῶς <τοῦ> τοὺς στερομένους τῶν ἰδίων ἐν ὄψει τῶν ἀρπασάντων ἔτυπτεν, ἴν' οἱ μὲν ὑπομένωσι διττὰς συμφοράς, πενίαν ὁμοῦ καὶ τὴν ἐν τοῖς σώμασιν ὕβριν, οἱ δὲ διττὴν ἡδονήν, ἀλλότριόν τε καρπούμενοι πλοῦτον καὶ τῆς τῶν ἀφαιρεθέντων ἀτιμίας εἰς κόρον ἀπολαύοντες. **78.** ἔχων τι τῶν τότε πεπραγμένων εἶπεῖν ἐπαμφοτερίζω, μὴ ἄρα εὐτελὲς εἶναι νομισθὲν ἐκλύση τὰ μεγέθη τῶν τοσούτων· ἔστι δ' εἰ καὶ μικρόν, ἀλλ' οὐ μικρᾶς δεῖγμα κακονοίας. τῶν μαστίγων εἰσι διαφοραὶ διακεκριμέναι κατὰ τὴν πόλιν πρὸς τὰ τῶν τύπτεσθαι μελλόντων ἀξιώματα· τοὺς μὲν γὰρ Αἰγυπτίους ἐτέραις μαστίζεσθαι συμβέβηκε καὶ πρὸς ἐτέρων, τοὺς δὲ Ἀλεξανδρέας σπάθαις καὶ ὑπὸ σπαθηφόρων Ἀλεξανδρέων. **79.** τὸ ἔθος τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων διετήρησαν οἱ πρὸ Φλάκκου καὶ Φλάκκος αὐτὸς τοὺς πρώτους χρόνους. ἔστι γὰρ, ἔστι καὶ ἐν ἀτιμίᾳ βραχὺ τι τῶν εἰς ἐπιτιμίαν εὐρεῖν καὶ ἐν ὕβρει παραφερόμενόν τι τῶν εἰς τὸ ἀνύβριστον, ὅταν τις αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν ἔᾳ τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων ἐξετάζεσθαι, μὴ προστιθεὶς οἴκοθεν ἐπίβουλον πάθος, ὃ ἀνθ' ὅσα παραμέμικται τῆς ἐπιεικεστέρας ἰδέας ὑφαίρει καὶ διοικίζει. **80.** πῶς οὖν οὐ παγγάλεπον, τῶν ἰδιωτῶν Ἀλεξανδρέων Ἰουδαίων ταῖς ἐλευθεριωτέραις καὶ πολιτικωτέραις μαστίξι τετυπτημένων, εἴ ποτε ἔδοξαν πληγῶν ἄξια ἐργάσασθαι, τοὺς ἄρχοντας, ἢ τὴν γερουσίαν, οἱ καὶ γῆρας καὶ τιμῆς εἰσιν ἐπώνυμοι, κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἔλαττον τῶν ὑπηκόων ἐνέγκασθαι, καθάπερ Αἰγυπτίων τοὺς ἀφανεστάτους καὶ ἐνόχους τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν; **81.** ἐὼ λέγειν ὅτι, εἰ καὶ μυρία ἦσαν ἡμαρτηκότες, ὠφείλε τὸν καιρὸν αἰδεσθεὶς τὰς τιμωρίας ὑπερθέσθαι· τοῖς γὰρ ὀρθῶς πολιτευομένοις τῶν ἀρχόντων καὶ μὴ προσποιοιμένοις τιμᾶν ἀλλ' ὄντως τιμᾶσι τοὺς εὐεργέτας ἔθος ἐστὶ μηδένα κολάζειν τῶν κατακρίτων, ἄχρισ ἂν αἱ ἐπιφανεῖς γενέθλιοι καὶ πανηγύρεις αὐταὶ τῶν ἐπιφανῶν Σεβαστῶν διεξέλθωσιν. **82.** ὁ δ' ἐν αὐταῖς παρηνόμει καὶ ἐτιμωρεῖτο τοὺς μηδὲν ἀδικούντας, οὓς ἐνῆν αὐθις, εἴπερ ἐβούλετο, κολάζειν. ἀλλ' ἔσπευδε καὶ κατήπειγεν ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ἐναντίον ὄχλον ἀρεσκείας, ταύτη νομίζων ἐξοικειώσασθαι μᾶλλον αὐτὸν εἰς ἅπερ διενοεῖτο. **83.** ἤδη τινὰς οἶδα τῶν ἀνεσκολοπισμένων μελλούσης ἐνίστασθαι τοιαύτης ἐκεχειρίας καθαιρεθέντας καὶ τοῖς συγγενέσιν ἐπὶ τῷ ταφῆς ἀξιωθῆναι καὶ τυχεῖν τῶν νενομισμένων ἀποδοθέντας· ἔδει γὰρ καὶ νεκροὺς ἀπολαῦσαι τινος χρηστοῦ γενεθλιακαῖς αὐτοκράτορος καὶ ἅμα τὸ ἱεροπρεπὲς τῆς πανηγύρεως φυλαχθῆναι. **84.** ὁ δ' οὐ τετελευτηκότας ἐπὶ σταυρῶν καθαιρεῖν, ζῶντας δ' ἀνασκολοπιζέσθαι προσέταττεν, οἷς ἀμνηστίαν ἐπ' ὀλίγον, οὐ τὴν εἰς ἅπαν, ὁ καιρὸς ἐδίδου πρὸς ὑπέρθεσιν τιμωρίας, οὐκ ἄφεισιν παντελῆ. καὶ ταῦτ' εἰργάζετο μετὰ τὸ πληγαῖς αἰκίσασθαι ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ καὶ πυρὶ καὶ σιδήρῳ βασανίσαι. καὶ ἡ θεὰ διενενέμητο. **85.** τὰ μὲν γὰρ πρῶτα τῶν θεαμάτων ἄχρι τρίτης ἢ τετάρτης ὥρας ἐξ ἑωθινοῦ ταῦτα ἦν· Ἰουδαῖοι μαστιγούμενοι, κρεμάμενοι, τροχιζόμενοι, κατακλιζόμενοι, διὰ μέσης τῆς ὀρχήστρας ἀπαγόμενοι τὴν ἐπὶ θανάτῳ· τὰ δὲ μετὰ τὴν καλὴν ταύτην ἐπίδειξιν ὀρχησταὶ καὶ μῖμοι καὶ αὐληταὶ καὶ ὅσα ἄλλα σκηρικῶν ἀθύρματα ἀγώνων.

XI

86. Καὶ τί ταῦτα μηκύνω; δευτέρα γὰρ ἐπινοεῖται πόρθησις, βουλομένου καὶ τὸ στρατευόμενον πλῆθος ἡμῖν ἐπιτειχίσαι ξένου συκοφαντήματος εὐρέσει. τὸ δὲ συκοφάντημα ἦν, ὡς τῶν Ἰουδαίων πανοπλίας ἐν ταῖς οἰκίαις ἐχόντων. μεταπεμφάμενος οὖν ἑκατόνταρχον ᾧ μάλιστα ἐπίστευε, Κάστον ὄνομα, κελεύει παραλαβόντα τῆς ὑπηκόου τάξεως ἑαυτῷ τοὺς εὐτολμοτάτους στρατιώτας ἐπισπεύδειν καὶ ἄνευ προορήσεως ἐπεισιόντα ταῖς τῶν Ἰουδαίων οἰκίαις ἐρευνᾶν, μὴ τις ὄπλων ἐναπόκειται παρασκευῆ. ἢ **87.** καὶ ὁ μὲν συντείνας ἔθει τὸ προσταχθὲν ἐργασόμενος. οἱ δὲ τὴν ἐπίνοιαν οὐκ εἰδότες ἀχανεῖς τὸ πρῶτον εἰστήκεσαν ὑπ' ἐκπλήξεως, γυναιῶν καὶ τέκνων αὐτοῖς ἐμπλεκομένων καὶ ῥεομένων δάκρουσι διὰ τὸν ἐπ' αἰχμαλώτοις φόβον· ὁ γὰρ λοιπὸν τῆς πορθήσεως, τοῦτ' αἰεὶ προσεδόκων. **88.** ὡς δ' ἤκουσαν παρά τινος τῶν ἐρευνώντων· “ποῦ ταμιεύεσθε τὰ ὄπλα;” μικρὸν ἀνέπνευσαν καὶ πάντα καὶ τὰ ἐν μυχοῖς ἀναπετάσαντες ἐπεδείκνυντο, τῇ μὲν ἠδόμενοι, τῇ δὲ στένοντες, **89.** ἠδόμενοι μὲν ἐπὶ τῷ διελεγχθῆσθαι τὸ συκοφάντημα ἐξ ἑαυτοῦ, δυσχεραίνοντες δέ, ὅτι πρῶτον μὲν αἱ τηλικαῦται διαβολαὶ κατ' αὐτῶν προπιστεύονται συντιθέμεναι πρὸς ἐχθρῶν, ἔπειτα δ', ὅτι γυναῖα κατάκλειστα μηδὲ τὴν αὐλειον προερχόμενα καὶ θαλαμευόμενα παρθένοι, δι' αἰδῶ τὰς ἀνδρῶν ὄψεις καὶ τῶν οἰκειοτάτων ἐκτρεπόμεναι, τότε οὐ μόνον ἀσυνήθεσιν ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὸν δέος ἐπανατεινομένοις ἐμφανεῖς ἐγένοντο. **90.** γενομένης δ' ὁμῶς ἀκριβοῦς ἐρεύνης ὅσον πλῆθος ἀμυντηρίων ὄπλων εὐρέθη; κράνη, θώρακες, ἀσπίδες, ἐγχειρίδια, κοντοὶ, παντευχίαι σωρηδόν

προεκομίζοντο; καὶ ἐν μέρει τὰ ἐκηβόλα, παλτοί, σφενδόνα, τόξα, βέλη; τούτων ἀπλῶς οὐδέν· ἀλλ’ οὐδὲ τὰ πρὸς τὴν καθ’ ἡμέραν δίαιταν ὄψαρτυτῶν αὐτάρκη μαχαιρίδια. **91.** ἔξ οὗ καὶ ἡ περὶ τὸν βίον εὐθὺς εὐκολία διεφαίνετο πολυτέλειαν καὶ τὸ ἀβροδίατον μὴ προσιεμένων, ἃ πέφυκε γεννᾶν κόρον κόρου δ’ ὕβρις ἔκγονον, ἢ πάντων κακῶν ἀρχή. **92.** καίτοι γ’ οὐ πρὸ πολλοῦ τῶν κατὰ τὴν χώραν Αἰγυπτίων ὀπλολογηθέντων ὑπὸ Βάσσου τινός, ᾧ προσέταξεν ὁ Φλάκκος τουτὶ τὸ ἔργον, [ἀλλ’] ἦν τότε ἰδεῖν στόλον μὲν πολὺν νεῶν καταπεπλευκότα καὶ ἐνορμούντα τοῖς τοῦ ποταμοῦ λιμέσι, γέμοντα παντοίων ὄπλων, ἀχθοφόρα δ’ ὑποζύγια παμπληθῆ συνδεδεμένων δοράτων φορμηδὸν ἀφ’ ἑκατέρας πλευρᾶς εἰς τὸ ἰσόροπον, τὰς δὲ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου πάσας σχεδὸν ἀρμαμάξας μεστὰς πανοπλιῶν, αἱ στοιχηδὸν ὑπὸ μίαν ὄψιν καὶ τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἐν κόσμῳ προήεσαν· τὸ δὲ μεταξὺ τῶν λιμένων καὶ τῆς ἐν τοῖς βασιλείοις ὀπλοθήκης, εἰς ἣν ἔδει κατατεθῆναι τὰ ὄπλα, δέκα σταδίων που διάστημα σύμπαν ἔχον. **93.** τὰς τῶν ταῦτα παρασκευασαμένων οἰκίας ἄξιον ἦν ἐρευνᾶσθαι πρὸς γὰρ νεωτερισμὸν ὑποπτοὶ πολλάκις ἀποστάντες ἦσαν, καὶ ἔδει κατὰ μίμησιν τῶν ἱερῶν ἀγῶνων τριετηρίδας ἄγειν καινὰς ἐν Αἰγύπτῳ συγκομιδῆς ὄπλων τοὺς προεστῶτας, ἵν’ ἢ μὴ κατασκευάζεσθαι φθάνωσιν ἢ ἀντὶ πολλῶν ὀλίγα, καιρὸν οὐκ ἔχοντες εἰς ἀναχώρησιν. **94.** ἡμᾶς δὲ τί τοιοῦτον ἔδει παθεῖν; ἢ πότε γὰρ εἰς ἀπόστασιν ὑπωπετεύθημεν; πότε δ’ οὐκ εἰρηνικοὶ πᾶσιν ἐνομίσθημεν; τὰ δ’ ἐπιτηδεύματα, οἷς καθ’ ἑκάστην ἡμέραν χρώμεθα, οὐκ ἀνεπίληπτα, οὐ συντείνοντα πρὸς εὐνομίαν πόλεως καὶ εὐστάθειαν; εἴ γε μὴν εἶχον ὄπλα Ἰουδαῖοι παρ’ αὐτοῖς, ὑπὲρ τετρακοσίας ἀφηρέθησαν <ἂν> οἰκίας, ἐξ ὧν μετανάσται ἐγένοντο, φυγαδευθέντες πρὸς τῶν τὰς οὐσίας ἀρπασάντων; διὰ τί οὖν οὐχὶ καὶ τὰ παρὰ τούτοις ἠρεύνησέ τις, τοῖς εἰ καὶ μὴ ἴδια ὄπλα, ὅσα γοῦν ἤρπασαν, ἔχουσιν; **95.** ἀλλ’ ἦν, ὡς ἔφην, ὅλον τὸ πρᾶγμα ἐπιβουλή τῆς ἀποτομίας Φλάκκου καὶ τῶν ὄχλων, ὧν ἀπέλαυσαν καὶ γυναῖκες. οὐκ ἐν ἀγορᾷ γὰρ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ τῷ θεάτρῳ καθάπερ αἰχμάλωτοι συνηρπάζοντο καὶ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἐφ’ ὅτῳ δήποτε συκοφαντούμενοι παρήγοντο μετὰ τινος ἀφορήτου καὶ ἀργαλεωτάτης ὕβρεως. **96.** εἴτ’ ἐπειδὴ μὲν ἐγνωρίσθησαν ἐτέρου γένους, ἀπελύοντο – πολλὰς γὰρ ὡς Ἰουδαίας ἀκριβῆ μὴ ποιούμενοι τῆς ἀληθείας τὴν ἐρευναν συνελάμβανον –, εἰ δ’ ἐφάνησαν ἡμέτεραι, προσέταττον οἱ ἀντὶ θεατῶν τύραννοι καὶ δεσπῶται γεγονότες κρέα χοίρεια διδόναι κομίζοντας. ὅσαι μὲν οὖν φόβῳ κολάσεως ἀπεγέυσαντο, μηδὲν ἔτι δεινὸν προσυπομείνασαι ἀπελύοντο· αἱ δ’ ἐγκρατέστεραι βασανισταῖς παρεδίδοντο πρὸς αἰκίας ἀνηκέστους, ὅπερ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν αὐτὰς σαφεστάτη πίστις ἐστί.

XII

97. Πρὸς τοῖς εἰρημένοις οὐ δι’ ἑαυτοῦ μόνον ἀλλ’ ἤδη καὶ διὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐζήτει καὶ ἐπενόει κακοῦν ἡμᾶς. τιμὰς γὰρ, ὅσας οἶόν τε ἦν καὶ ἐπέτρεπον οἱ νόμοι, πάσας Γαῖῳ ψηφισάμενοι καὶ ἐπιτελέσαντες ἔργοις ἀνέδομεν τὸ ψήφισμα αὐτῷ, δεθέντες, ἐπειδὴ πρεσβείαν αἰτησαμένοις οὐκ ἂν ἐπέτρεψεν, ἵνα διαπέμψηται δι’ αὐτοῦ. **98.** ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἑκάστῳ τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι πολλάκις τῆ κεφαλῇ συνεπινεύσας, ὑπομειδιῶν καὶ γεγανωμένος ἢ προσποιούμενος τὸν ἠδόμενον, “ἀποδέχομαι πάντας ὑμᾶς” ἔφη “τῆς εὐσεβείας καὶ πέμψω, καθάπερ αἰτεῖσθε, ἢ πρεσβευτοῦ τάξιν ἐκπλήσω, ἵν’ αἰσθηταὶ Γάιος τῆς ὑμετέρας εὐχαριστίας. **99.** μαρτυρήσω δὲ καὶ αὐτὸς ὅσα σύννοια τῷ πλήθει τῶν εἰς κοσμιότητα καὶ εἰς εὐπείθειαν προστιθεῖς οὐδέν· ἢ γὰρ ἀλήθεια αὐταρκέστατος ἔπαινος”. **100.** ἐπὶ ταύταις ταῖς ὑποσχέσεσι γεγηθότες εὐχαριστοῦμεν, ὡς ἤδη ταῖς ἐλπίσι παρανεγνωσμένου Γαῖῳ τοῦ ψηφίσματος. καὶ γὰρ ἦν εἰκός, ἐπειδὴ πάνθ’ ὅσα διὰ τῶν ὑπάρχων πέμπεται μετὰ σπουδῆς ἢ ἀνυπέροθετον ἔχει τὴν παρ’ ἡγεμόνι διάγνωσιν. **101.** ὁ δὲ πολλὰ χαίρειν φράσας οἷς διενεώθημεν, οἷς εἶπεν, οἷς ὠμολόγησε, τὸ ψήφισμα παρ’ ἑαυτῷ παρακατέσχεν, ἵνα μόνον τῶν ὑφ’ ἡλίον ἀνθρώπων ἐχθροὶ νομισθῶμεν. ταῦτ’ οὐ διηγρυνηκότος ἦν ἐκ πολλοῦ καὶ περισκεμμένου τὴν καθ’ ἡμῶν ἐπιβουλήν, ἀλλὰ μὴ κατ’ ἀπόνοιαν αὐτοσχεδιάζοντος ἀκαίρῳ φορᾷ καὶ παραγωγῇ τινὶ λογισμοῦ; **102.** θεὸς δ’ ὡς ἔουκεν, ᾧ μέλει τῶν ἀνθρωπείων πραγμάτων, τοὺς θῶπας αὐτοῦ λόγους καὶ κεκομψευμένους ἐπὶ φενακισμῷ καὶ τὸ τῆς ἐκνόμου διανοίας βουλευτήριον, ἐν ᾧ κατεστρατήγει, προβαλλόμενος, λαβῶν οἶκτον ἡμῶν, ἀφορμὴν οὐκ εἰς μακρὰν ἐμπαρέσχε τοῦ μὴ ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος. **103.** Ἀγρίππας γὰρ ἐπιδημήσας ὁ βασιλεὺς διηγησαμένοις ἡμῖν τὴν ἐκ Φλάκκου γενομένην ἐπιβουλήν ἐπανορθοῦται τὸ πρᾶγμα καὶ ὑποσχόμενος τὸ ψήφισμα διαπέμψεσθαι λαβῶν ὡς ἀκούομεν ἔπεμψεν, ἀπολογησάμενος καὶ περὶ τοῦ χρόνου, ὡς οὐκ ὀψὲ μαθόντων εὐσεβεῖν εἰς τὸν εὐεργέτην οἶκον, ἀλλ’ ἔξ ἀρχῆς μὲν σπουδασάντων, ἐπηρεῖα δὲ τοῦ προεστῶτος τὴν καίριον ἐπίδειξιν

ἀφαιρεθέντων. **104.** ἐπὶ δὴ τούτοις ἤρξατο κόνισθαι κατ' αὐτοῦ ἡ ὑπέρμαχος μὲν καὶ παραστάτις ἀδικουμένων τιμωρὸς δ' ἀνοσίων καὶ ἔργων καὶ ἀνθρώπων δίκη. πρῶτον μὲν γὰρ καινοτάτην ὑπέμεινε ὕβριν καὶ συμφορὰν οὐδενὶ τῶν πάλαι γενομένην ὑπάρχων, ἀφ' οὗ τὴν ἡγεμονίαν ὁ Σεβαστὸς οἶκος ἀνήψατο γῆς καὶ θαλάττης. **105.** ἔνιοι γὰρ καὶ ἐπὶ Τιβερίου καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Καίσαρος τῶν διεπόντων τὰς ἐπικρατείας, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ προστασίαν εἰς δυναστείαν καὶ τυραννίδα μεθαρμοσάμενοι, τὰς χώρας ἐνέπλησαν κακῶν ἀνηκέστων δωροδοκίας, ἀρπαγαῖς, καταδικαῖς, τῶν μηδὲν ἡμαρτηκότων ἐλάσει καὶ φυγαῖς, τῶν δυνατῶν ἀκρίτοις ἀναιρέσει· οὐς μετὰ τὸν ὀρισθέντα χρόνον τῆς ἀρχῆς ἐπανελθόντας εἰς Ῥώμην οἱ αὐτοκράτορες λόγον καὶ εὐθύνας τῶν πεπραγμένων ἦτουν, καὶ μάλισθ' ὅποτε πρὸςβύσαιντο αἱ ἀδικηθεῖσαι πόλεις. **106.** τότε γὰρ κοινούς παρέχοντες ἑαυτοὺς δικαστάς, ἐξ ἴσου καὶ τῶν κατηγορῶν καὶ τῶν ἀπολογουμένων ἀκροώμενοι, μηδενὸς ἀκρίτου προκαταγινώσκειν ἀξιῶντες, ἐβράβευον οὔτε πρὸς ἔχθραν οὔτε πρὸς χάριν, ἀλλὰ πρὸς τὴν φύσιν τῆς ἀληθείας τὰ δόξαντα εἶναι δίκαια. **107.** Φλάκκω δ' οὐ μετὰ τὴν ἀρχὴν ἀλλ' ἐμπροθέσμως προϋπήνητησεν ἡ μισοπόνηρος δίκη ταῖς ἀμέτροις ὑπερβολαῖς ὧν ἠδίκη καὶ παρηνόμει δυσχεράνασα.

XIII

ἰ **108.** Γίνεται δ' ὁ τρόπος αὐτῶ τῆς συλλήψεως τοιοῦδε. ὑπέλαβεν ἤδη τὸν Γάιον περὶ ὧν ὑπόπτος ἦν ἐξευμενίσθαι, τὰ μὲν ἐπιστολιμαίους γράμμασιν, ἀ κολακείας ἦν ὑπέρμεστα, τὰ δὲ ἐν οἷς δημηγορῶν πολλάκις ἐθεράπευε λόγους θῶπας καὶ μακρὰς ῥήσεις πεπλασμένων ἐγκωμίων συνείρων, τὰ δὲ καὶ ἐκ τοῦ σφόδρα εὐδοκίμειν παρὰ τῷ πλείστῳ μέρει τῆς πόλεως. **109.** ἔλαθε δ' αὐτὸν ἀπατῶν ἀβέβαιοι γὰρ αἱ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων ἐλπίδες, εἰκαζόντων μὲν τὰ χρηστότερα, τὰ δὲ παλίμψημα καὶ ὧν ἄξιοι τυγχάνειν εἰσὶ πασχόντων. πέμπεται μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας Βάσσοις ἑκατοντάρχης ὑπὸ Γαίου χειροτονηθεὶς μετὰ τῆς τάξεως τῶν στρατιωτῶν, ἧς ἀφηγεῖτο. **110.** σκάφους δ' ἐπιβάς τῶν μάλιστα ταχυναυτούντων ὀλίγαις ἡμέραις πρὸς τοῖς λιμέσι γίνεται τῆς Ἀλεξανδρείας κατὰ τὴν Φάρον νῆσον περὶ δείλην ἐσπέραν καὶ κελεύει τῷ κυβερνήτῃ μέχρις ἡλίου καταδύσεως ἔξω θαλαττεύειν, τεχνάζων τὸ ἀνεπίφαντον ἔνεκα τοῦ μὴ προαισθόμενον Φλάκκον καὶ βουλευσάμενον τι νεώτερον ἄπρακτον αὐτῷ τὴν ὑπηρεσίαν ἐργάσασθαι. **111.** γενομένης δ' ἐσπέρας, ἡ μὲν ναὺς προσέσχεν, ὁ δὲ Βάσσοις μετὰ τῶν ἰδίων ἀποβάς προΐει, μήτε γνωρίζων τινὰ μήτε γνωριζόμενος ὑπὸ του, στρατιώτην δὲ τινὰ τῶν ἐν τοῖς τετραδίοις φυλάκων καθ' ὁδὸν εὐρῶν κελεύει δεικνύναι τὴν οἰκίαν τοῦ στρατάρχου· τούτῳ γὰρ ἐβούλετο τὸ ἀπόρητον ἀνενεγκεῖν, ἵνα, κὰν δέη πολυχειρίας, ἔχη τὸν συναγωνιούμενον. **112.** πυθόμενος δ' αὐτὸν ἐστιᾶσθαι παρὰ τινι σὺν Φλάκκῳ, μηδὲν τάχους ἀνιείς συντέεινεν ἄχρι τῆς τοῦ κεκληκότος οἰκίας – Στεφανίων ἦν τῶν τοῦ Τιβερίου Καίσαρος ἀπελευθέρων, παρ' ᾧ κατήγοντο – καὶ μικρὸν ἄποθεν ὑποστείλας ἐκπέμπει τινὰ τῶν ἰδίων κατασκευσόμενον εἰς ἀκόλουθον ἀσκήσας, σόφισμα τοῦ μηδένα συναισθῆσθαι. παρελθὼν δὲ εἰς τὸ συμπόσιον ὡς ἐνός τινος τῶν παρατυχανόντων οἰκέτης, ἅπαντα μετ' ἀκριβείας περιαθρήσας, ἐπανελθὼν ἐμήνυσε τῷ Βάσσῳ. **113.** γνοὺς δὲ τὸ περὶ τὰς εἰσόδους ἀφύλακτον καὶ τὴν περὶ τὸν Φλάκκον ὀλιγότητα – μόλις γὰρ δέκα ἢ πεντεκαίδεκα τῶν διακονικῶν ἀνδραπόδων ἐπηκολουθῆκει – σύνθημα δοὺς τοῖς περὶ αὐτὸν εἰσέδραμεν ἐξαίφνης, καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν παρὰ τὸ συμπόσιον ἐπιστάντες ὑπεζωσμένοι τὰ ξίφη κυκλοῦσιν αὐτὸν οὐ προῖδόμενον· ἐτύγχανε γὰρ καὶ πρόποσιν τινι διδούς καὶ φιλοφρονούμενος τοὺς παρόντας. **114.** εἰς μέσον δὲ τοῦ Βάσσου παρελθόντος, ἰδὼν εὐθύς ὑπ' ἐκπλήξεως ἀχανῆς γίνεται καὶ βουλόμενος ἀναστῆναι, τὴν ἐν κύκλῳ φρουρὰν θεασάμενος, ἔγνω καὶ πρὶν ἀκοῦσαι, τί βούλεται Γάιος ἐπ' αὐτῷ καὶ τί προστέτακται τοῖς ἤκουσι καὶ τί παραυτικά μελλήσει ὑπομένειν· δεινὸς γὰρ ὁ νοῦς τὰ κατὰ μέρος ἐν χρόνῳ μακρῷ γινόμενα πάνθ' ἅμα ἰδεῖν καὶ πάντων ἀθρόων ἀκοῦσαι. **115.** τῶν μὲν ἰ οὖν συνδειπνούντων ἕκαστος ἀναστὰς ὑπὸ δέους ἐπεφρίκει καὶ ἐπεπήγει, μὴ τις ὠρισται καὶ τοῦ συνεστιαθῆναι δίκη· φεύγειν γὰρ οὐτ' ἀσφαλὲς ἦν οὐτ' ἄλλως ἐνεδέχετο, προκατεχομένων τῶν εἰσόδων. ὁ δὲ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Βάσσου κελεύσαντος ἀπάγεται, τελευταίαν ταύτην ἀνάλυσιν ἐκ συμποσίου ποιησάμενος· ἔδει γὰρ ἀφ' ἐστίας ἄρξασθαι τὴν δίκην κατὰ τοῦ μυρίου ἀνεστίου οἴκου οὐδὲν ἠδίκηκότων ἀνθρώπων ἐργασάμενον.

XIV

116. Τοῦτο καινότερον ὑπέμεινε Φλάκκος ἐν χώρῳ, ἧς ἀφηγεῖτο, πολεμίου τρόπον ζωοποιηθεὶς ἕνεκά μοι δοκῶ τῶν Ἰουδαίων, οὓς ἄρδην ἀφανίσαι διεγνώκει λιμοδοξῶν. ἐναργῆς δὲ πίστις καὶ ὁ χρόνος τῆς συλλήψεως· ἑορτὴ μὲν γὰρ ἦν πάνδημος τοῖς Ἰουδαίοις κατὰ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν, ἐν ἣ διαγίεν Ἰουδαίους ἔθνος ἐν σκηναῖς. **117.** οὐδὲν δὲ τῶν ἐν ἑορτῇ συνόλως ἀπετελεῖτο, τῶν μὲν ἀρχόντων ἔτι καθειργμένων μετὰ τὰς ἀνηκέστους καὶ ἀφορήτους αἰκίας καὶ ὕβρεις, τῶν δὲ ἰδιωτῶν τὰς τε ἐκείνων συμφορὰς ἅπαντος τοῦ ἔθνους κοινὰς νομιζόντων καὶ ἐπὶ ταῖς ἐξαιρέτοις, ἃς ἰδίᾳ ἕκαστος ὑπέμεινε, οὐ μετρίως κατηφούντων. **118.** τὰ γὰρ ἀνιαρὰ διπλασιάζεσθαι φιλεῖ μάλιστα ἐν ἑορταῖς τοῖς μὴ δυναμένοις ἑορτάζειν, στερήσει τε ἰλαρᾶς εὐθυμίας, ἦν πανηγυρὶς ἐπιζητεῖ, καὶ μετουσίᾳ λύπης, ὑφ' ἧς ἐξετραχλιζόντο, μηδὲν ἄκος τῶν τοσούτων κακοπραγιῶν ἀνευρεῖν δυνάμενοι. **119.** σφόδρα δ' ἔχουσιν ὀδυνηρῶς καὶ πεπιεσμένοις ἄχθει βαρυτάτῳ – συνείληντο δ' ἐν ταῖς οἰκίαις, ἅτε νυκτὸς ἐπεχούσης – ἠκόντινες ἀπαγγέλλοντες τὴν γενομένην σύλληψιν. οἱ δ' ἀπόπειραν εἶναι νομίσαντες, οὐκ ἀλήθειαν, ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῷ κατακερτομεῖσθαι καὶ ἐνεδρευσθαι δοκεῖν ὠδυνῶντο. **120.** θορύβου δ' ὄντος κατὰ τὴν πόλιν καὶ τῶν νυκτοφυλάκων ἄνω κάτω διαθεόντων καὶ τινῶν ἰππέων εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τάχει συντόνω μετὰ σπουδῆς ἀντεξελαυνόντων, τῷ τοῦ πράγματος ἀήθει κινηθέντες τινὲς προῆλθον ἐκ τῶν οἰκιῶν κατὰ πίστιν τοῦ συμβεβηκότος· ἐφαίνετο γὰρ εἶναι τι νεώτερον. **121.** ὡς δ' ἦσθοντο τὴν ἀπαγωγὴν καὶ τὸν Φλάκκον ἐντὸς ἀρκύων ἤδη γεγεννημένον, προτείνοντες τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν ὕμνου καὶ παιᾶνας ἐξῆρχον εἰς τὸν ἔφορον θεὸν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, “οὐκ ἐφηδόμεθα”, λέγοντες “ὦ δέσποτα, τιμωρία εἰς ἐχθροῦ, δεδιδαγμένοι πρὸς τῶν ἱερῶν νόμων ἀνθρωποπαθεῖν· ἀλλὰ σοὶ δικαίως εὐχαριστοῦμεν οἶκτον καὶ ἔλεον ἡμῶν λαβόντι καὶ τὰς συνεχεῖς καὶ ἐπαλλήλους ἰ κακώσεις ἐπικουφίσαντι.” **122.** πάννουχοι δὲ διατελέσαντες ἐν ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς καὶ ἅμα τῇ ἔφ' διὰ πυλῶν ἐκχυθέντες ἐπὶ τοὺς πλησίον αἰγιαλοὺς ἀφικνοῦνται – τὰς γὰρ προσευχὰς ἀφήρητο – καὶ τῷ καθαρωτάτῳ στάντες ἀνεβόησαν ὁμοθυμαδόν· **123.** “γῆν καὶ θάλατταν, ἀέρα τε καὶ οὐρανόν, τὰ μέρη τοῦ παντός καὶ σύμπαντα τὸν κόσμον, ὧ μάλιστα βασιλεῦ θνητῶν καὶ ἀθανάτων, παρακαλέσοντες εἰς εὐχαριστίαν τὴν σὴν ἤκομεν, οἷς μόνοις ἐνδιαιτώμεθα, τῶν ἄλλων ὅσα δημιουργεῖται πρὸς ἀνθρώπων ἐληλαμένοι καὶ στερόμενοι πόλεως καὶ τῶν ἐν πόλει δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν περιβόλων, ἀπόλιδες καὶ ἀνέστιοι μόνοι τῶν ὑφ' ἡλίον ἐξ ἐπιβουλῆς ἄρχοντος γενόμενοι. **124.** χρηστὰς ὑπογράφεις ἡμῖν ἐλπίδας καὶ περὶ τῆς τῶν λειπομένων ἐπανορθώσεως, ἥδη ταῖς ἡμετέραις λιταῖς ἀρξάμενος συνεπινεύειν, εἴ γε τὸν κοινὸν ἐχθρὸν τοῦ ἔθνους καὶ τῶν ἐπ' αὐτῷ συμφορῶν ὑψηλὴν καὶ διδάσκαλον μέγα πνέοντα καὶ οἰηθέντα διὰ ταῦτα εὐδοκίμησιν ἐξαίφνης καθεῖλες, οὐ πορρωτάτῳ γενόμενον, ἵν' αἰσθόμενοι δι' ἀκοῆς οἱ κακῶς πεπονθότες ἀμβλύτερον ἦσθῶσιν, ἀλλ' ἐγγὺς οὕτως, μόνον οὐκ ἐν ὄψει τῶν ἠδικημένων, πρὸς τρανοτέραν φαντασίαν τῆς ἐν βραχεῖ καὶ παρ' ἐλπίδας ἐπεξόδου.”

XV

125. Τρίτον δ' ἔτι πρὸς τοῖς εἰρημένοις κακείνῳ μοι δοκεῖ θεῖα προνοία συμβῆναι. ἐπειδὴ γὰρ ἀναχθεὶς ἀρχομένου χειμῶνος – ἔδει γὰρ αὐτὸν καὶ τῶν ἐν θαλάττῃ φοβερῶν ἀπολαῦσαι τὰ στοιχεῖα τοῦ παντός ἀσεβημάτων ἀναπλήσαντα – μυρία πονηθεὶς μόλις ἦλθεν εἰς Ἰταλίαν, εὐθύς ἐκδέχονται τὰς ἐπ' αὐτῷ κατηγορίας δύο τῶν ἐχθίστων, **126.** Ἰσίδωρος τε καὶ Λάμπων, οἱ πρὸ μικροῦ μὲν τάξιν εἶχον ὑπηκόων δεσπότην καὶ εὐεργέτην καὶ σωτήρα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀνακαλοῦντες, νυνὶ δ' ἀντιδίκων οὐκ ἰσόροπον ἀλλὰ δυνατωτέραν ἰσχὺν ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος ἐπιδεικνυμένων, οὐ μόνον ἕνεκα τοῦ θαρρεῖν τοῖς δικαίοις, ἀλλ', ὁ δὴ μέγιστος ἦν, ὅτι τὸν πρύτανιν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἐχθρὸν ἐώρων ἄσπονδον αὐτῷ, μέλλοντα σχῆμα μὲν ὑποδύεσθαι δικαστοῦ, προνοία τοῦ μὴ δοκεῖν ἀκρίτου τινὸς προκαταγινώσκειν, ἔργον δ' ἐπιδείκνυσθαι δυσμενοῦς, πρὸ κατηγορίας καὶ ἀπολογίας ἤδη τῇ ψυχῇ κατεγνωκότος καὶ τὰς ἀνωτάτω τιμωρίας ὠρικότος ἐπ' αὐτῷ. **127.** χαλεπὸν δ' οὐδὲν οὕτως, ὡς ὑπ' ἐλαττόνων κρείττους καὶ πρὸς ὑπηκόων ἄρχοντάς ποτε γενομένους κατηγορεῖσθαι, ὥσπερ ἂν εἰ καὶ δεσπότης ὑπ' οἰκοτρίβων ἢ ἀργυρωνήτων.

XVI

128. Ἀλλ' ἦν, ὡς ἔοικε, τοῦτο κουφότερον κακὸν συγκρινόμενον ἑτέρῳ μείζονι. οὐ γὰρ ἀπλῆν τινα τάξιν ἔχοντες ὑπηκόων αἰφνίδιον ἐπέθεντο ταῖς κατηγορίαις ἰ ἐπαποδυσάμενοι καὶ συμφρονήσαντες, ἀλλὰ καὶ τὸν πλείστον χρόνον τῆς ἐπιτροπῆς ἦν ἐπετρόπευσε τῆς χώρας ἐκ πάντων οὗτοι μάλιστα αὐτῷ δι' ἀπεχθείας ἐγεγένητο· Λάμπων μὲν ἀσεβείας τῆς εἰς Τιβέριον Καίσαρα δίκην σχῶν καὶ ἐπὶ διειδίαν τριβομένου τοῦ πράγματος ἀπειρηκώς. **129.** ὑπερθέσεις γὰρ καὶ ἀναβολὰς ὁ δικαστὴς ἐθελοκακῶν ἐσκήπτετο βουλόμενος, κὰν ἀποφύγη τὸ ἐγκλημα, τὸν γοῦν περὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου φόβον πρὸς μήκιστον χρόνον ἐπικρεμάσας αὐτῷ ζωὴν ὀδυνηροτέραν θανάτου παρασχεῖν. **130.** εἴθ' ὕστερον καὶ ὅτε νικᾶν ἔδοξεν, εἰς τὴν οὐσίαν ἐπηρεασθῆναι ἔφασκεν – ἠναγκάσθη γὰρ γυμνασιαρχεῖν –, ἦτοι τῷ γλίσχρος καὶ ἀνελεύθερος εἶναι περὶ τὰς δαπάνας, προφασιζόμενος τὸ μὴ κεκτηθῆναι πρὸς τοσαύτην ἀφθονίαν ἀναλωμάτων ἱκανὴν οὐσίαν, ἢ τῷ ὄντι μὴ κεκτημένος, ἀλλὰ πρὶν μὲν εἰς ἀπόπειραν ἐλθεῖν ἐπιφάσκων τὸν πάνυ πλούσιον, ἐν δὲ τῇ δοκιμασίᾳ μὴ φανεῖς ἄγαν πολυχρήματος ἄνθρωπος, ὅσα ἐκτήσατο σχεδὸν ἅπαντα ἐξ ἀδικημάτων περιποιησάμενος. **131.** προσεστὼς γὰρ τοῖς ἡγεμόσιν, ὅποτε δικάζοιεν, ὑπεμνηματίζετο τὰς δίκας εἰσάγων ὡς ἔχων τάξιν, εἶτα τὰ μὲν ἀπῆλειπεν ἢ παρήει ἐκῶν, τὰ δ' οὐ λεχθέντα προσενέταπτεν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ὑπηλλάττετο μεταποιῶν καὶ μετατιθεῖς καὶ στρέφων ἄνω κάτω τὰ γράμματα, κατὰ συλλαβὴν, μᾶλλον δὲ καὶ κεραίαν ἐκάστην ἀργυρολογῶν ὁ γραμματοκύφων. **132.** ὃν πολλάκις ὁ δῆμος ἅπας ὀμοθυμαδὸν εὐθυβόλως καὶ εὐσκόπως καλαμοσφάκην ἐξεκήρυξεν, οἷς ἔγραφε μυρίου [καί] ἀνελόντα καὶ ζῶντας ἀθλιωτέρους τῶν ἀποθανόντων ἀπεργασάμενον, οἱ δυνάμενοι νικᾶν καὶ περιουσιάζειν ἦτταν καὶ πενίαν ἀδικωτάτην ὑπέμειναν, ὠνησαμένων ἀμφοτέρω τῶν ἐχθρῶν παρὰ τοῦ τὰς ἀλλοτρίας οὐσίας ἐπευνύζοντος καὶ πιπράσκοντος. **133.** ἀμήχανον μὲν γὰρ ἦν τοὺς ἡγεμόνας τοσαύτης χώρας ἐπιτροπεύοντας, ἀεὶ καινοτέρων ἐπεισερόντων ἰδιωτικῶν τε καὶ δημοσίων πραγμάτων, ἀπάντων μεμνήσθαι, καὶ ταῦτα οὐ δικάζοντας μόνον, ἀλλὰ καὶ λογισμοὺς τῶν προσόδων καὶ δασμῶν λαμβάνοντας, ὧν ἡ ἐξέτασις τὸν πλείονα τοῦ ἐνιαυτοῦ χρόνον ἀνήλισκεν. **134.** ὁ δὲ φυλάττειν ἐπιτραπείας τὴν ἀναγκαιοτάτην παρακαταθήκην, τὰ δίκαια καὶ τὰς ἐπ' αὐτοῖς ὀσιωτάτας γνώμας, ἐνεπορεύετο τὴν λήθην τῶν δικαστῶν, τοὺς μὲν νικᾶν ὀφείλοντας γράφων ἐν ἡττημένοις, τοὺς δ' ἡττᾶσθαι μετὰ τὸν ἐπάρατον μισθὸν ἢ κυριώτερον εἰπεῖν τὸ μίσθωμα ἐν νενικηκόσιν.

XVII

ἰ **135.** Ὁ μὲν δὴ Λάμπων τοιοῦτος ὧν ἐφειστήκει κατήγορος, ὁ δ' Ἰσίδωρος οὐκ ἀποδέων τὴν μοχθηρίαν, ἄνθρωπος ὀχλικός, δημοκόπος, ταράττειν καὶ συγχέειν πράγματα μεμελετηκώς, ἐχθρὸς εἰρήνῃ καὶ εὐσταθείᾳ, στάσεις καὶ θορύβους κατασκευάσαι μὲν οὐκ ὄντας, γενομένους δὲ συγκροτῆσαι καὶ συναυξῆσαι δεινός, ὄχλον ἀσύντακτον καὶ πεφορημένον ἐκ μιγᾶδων καὶ συγκλύδων ἡρμωσμένον περὶ αὐτὸν ἔχειν ἐσπουδακώς, ὃς εἰς μοίρας καθάπερ τινὰς συμμορίας διανεμένηται. **136.** θιάσοι κατὰ τὴν πόλιν εἰσὶ πολυάνθρωποι, ὧν κατάρχει τῆς κοινωνίας οὐδὲν ὑγιές, ἀλλ' ἄκρατος καὶ μέθη καὶ παροινίαι καὶ ἡ τούτων ἔκγονος ὕβρις· σύνοδοι καὶ κλῖναι προσονομάζονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων. **137.** ἐν ἅπασιν τοῖς θιάσοις ἢ τοῖς πλείστοις ὁ Ἰσίδωρος τὰ πρωτεῖα φέρεται καὶ λέγεται ὁ συμποσίαρχος, ὁ κλινάρχης, ὁ ταρᾶξίπολις. εἶτα ὅταν τι βουλευθῆ διαπραξασθαι τῶν ἀλυσιτελῶν, ἀφ' ἑνὸς συνθήματος ἀθρόως συνέρχονται καὶ τὸ κελευσθὲν λέγουσι καὶ δρῶσι. **138.** καὶ ποτε τῷ Φλάκκῳ δυσχεράνας, ὅτι δόξας παρ' αὐτῷ τις εἶναι κατ' ἀρχὰς οὐκέθ' ὁμοίως αὐθις ἐσπουδάζετο, μισθοδοτήσας τοὺς ἀλειφοβίους καὶ φωνασκεῖν εἰωθότας, οἱ τὰς καταβολὰς ὥσπερ ἐπ' ἀγορᾶς πιπράσκουσι τοῖς ἔχουσιν ὠνητικῶς, παρακελεύει συνελθεῖν εἰς τὸ γυμνάσιον. **139.** οἱ δὲ πληρώσαντες αὐτὸ τοῦ Φλάκκου ἀπ' οὐδεμιᾶς προφάσεως κατηγόρουν, ἀγέννητα πλάττοντες ἐγκλήματα καὶ ψευδεῖς ῥήσεις δι' ἀναπαίστων καὶ μακρὰς συνείροντες, ὡς καταπεπλήχθαι μὴ μόνον Φλάκκον ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τῷ παραλόγῳ καί, ὅπερ ἦν, συμβαλεῖν, ὅτι πάντως ἐστὶ τις ᾧ χαρίζονται, μήτ' αὐτοῖ τι πεπονθότες ἀνήκεστον μήτε τὴν ἄλλην πόλιν εὐ εἰδότες πλημμεληθεῖσαν. **140.** ἔπειτα βουλευόμενοι ἔδοξε συλλαβεῖν τινὰς καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀκρίτου καὶ αἰφνιδίου μανίας καὶ λύττης πυνθάνεσθαι. οἱ δὲ συλληφθέντες ἄνευ βασάνων ὁμολογοῦσι τάληθές, ἅμα καὶ τὰς διὰ τῶν ἔργων πίστεις ἐφαρμόζοντες, τὸν διομολογηθέντα μισθόν, τὸν ἤδη δεδομένον, τὸν καθ' ὑποσχέσεις ὕστερον δοθησόμενον, τοὺς ἐπὶ τὴν διανομὴν αἰρεθέντας ὡς ἂν ἡγεμόνας τῆς στάσεως, τὸν τόπον, τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ γέγονεν ἡ δωροδοκία. **141.** πάντων δ', ὡς εἰκός, ἀγανακτούντων καὶ τῆς πόλεως χαλεπῶς φερούσης ἐπὶ τῷ τὴν ἐνίων ἀγνωμοσύνην προσαναμάττεσθαι τοῦνομ' αὐτῆς, ἔδοξε τὸ καθαρώτατον τοῦ δήμου

μεταπεμψαμένω τῇ ὑστεραίᾳ παραγαγεῖν τοὺς τὸν μισθὸν ἐπινείμαντας, ἵνα καὶ τὸν Ἰσίδωρον ἀπελέγξῃ καὶ ἀπολογησῆται περὶ τῆς αὐτοῦ πολιτείας ὡς ἀδίκως διαβληθεῖς. αἰσθόμενοι δὲ τῆς παραγγελίας ἰ οὐχ οἱ ἐν τέλει μόνον ἦκον, ἀλλὰ καὶ ἡ σύμπασα πόλις, ἔξω τοῦ μέλλοντος ἀπελέγχεσθαι μέρους ἐπὶ τῷ μεμισθοδοτῆσθαι. **142.** καὶ οἱ μὲν ὑπηρετήσαντες τὴν καλὴν ταύτην ὑπηρεσίαν ἀναβιβασθέντες, ἵνα μετέωροι καὶ ἐμφανεῖς εἶεν καὶ γνωρίζοιντο πρὸς ἀπάντων, ἤλεγχον τὸν Ἰσίδωρον ὡς αἴτιον τῶν θορύβων καὶ τῶν βλασφημιῶν τῶν εἰς Φλάκκον γενομένων, οὐκ ὀλίγῳ πλήθει παρασχόντα καὶ ἀργύριον καὶ οἶνον δι' αὐτόν. **143.** “ἐπεὶ πόθεν” ἔφασκον “ἡμῖν ἀφθονία τοσαύτη; πένητές ἐσμεν καὶ μόλις τοῦφήμερον εἰς αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα πορίζειν δυνάμεθα. τί δὲ καὶ δεινὸν ἐπεπόνθειμεν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς βιασθῆναι μνησικακεῖν; ἀλλ' ὁ πάντων αἴτιος καὶ δημιουργὸς ἐκεῖνος, αἰεὶ τοῖς εὖ πράττουσι βασκαίνων καὶ εὐνόμῳ καταστάσει πολέμιος.” **144.** ἀγνωρίζοντες οἱ παρατυγχάνοντες – τύποι γὰρ τινες ἦσαν ἀριδιῆλοι καὶ χαρακτῆρες τὰ λεγόμενα τῆς τοῦ κατηγορουμένου προαιρέσεως – ἀνεβόων, οἱ μὲν ἀτιμοῦν, οἱ δὲ φυγαδεύειν, οἱ δ' αἶρειν· πλείους δ' ἦσαν οὗτοι· πρὸς οὓς καὶ οἱ ἄλλοι μετεβάλλοντο, ὡς ἅπαντας ὁμοθυμαδὸν μιᾷ φωνῇ κεκραγένοι, κτείνειν τὸν κοινὸν λυμεῶνα, τὸν ἀφ' οὗ παρήλαθε καὶ διέκυψεν ἐπὶ τὰ κοινά, μηδὲν μέρος τῆς πόλεως ἄνοσον ἔασαντα. **145.** καὶ ὁ μὲν ἔνεκα τοῦ συνειδότος ἀπεδίδρασκε σύλληψιν εὐλαβηθεῖς· ὁ δὲ Φλάκκος οὐδὲν ἐπ' αὐτῷ περιειργάζετο, νομίσας ἐκποδῶν ἐκουσίῳ γνώμῃ γεγονότος ἀστασίαστα καὶ ἀνερίθευτα τὰ κατὰ τὴν πόλιν ἔσσεσθαι.

XVIII

146. Ταῦτ' ἐμήκυνα, οὐχ ὑπὲρ τοῦ παλαιῶν ἀπομνημονεύειν ἀδικημάτων, ἀλλὰ τεθαυμακῶς τὴν ἔφορον τῶν ἀνθρωπέων δίκην, ὅτι οἱ ἐξ ἀρχῆς γενόμενοι δυσμενεῖς αὐτῷ καὶ οἷς ἐκ πάντων ἀπηχθάνετο καὶ ἐκληρώσαντο τὴν ἐπ' αὐτῷ κατηγορίαν εἰς ἀνίας ὑπερβολὴν· οὐ γὰρ οὕτως ἐστὶ δεινὸν τὸ ἐγκαλεῖσθαι ὡς τὸ πρὸς ὁμολογουμένων ἐχθρῶν. **147.** ὁ δ' οὐ κατηγορήθη μόνον, ἀρχῶν πρὸς ὑπηκόων καὶ ὑπὸ δυσμενῶν ἀεὶ γενομένων ὁ πρὸ μικροῦ κύριος ὢν τῆς ἐκατέρου ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ἀνά κράτος ἠλίσκετο, διπλοῦν ἐκδεχόμενος κακόν, τὸ μεθ' ἡττης γελαῖσθαι πρὸς ἐχθρῶν ἐφθορῶν, ὁ καὶ θανάτου χειρόν ἐστι τοῖς εὖ φρονοῦσιν. **148.** εἰτά τις εὐφορία γίνεται κακοπραγιῶν αὐτῷ· τῆς τε γὰρ οὐσίας ἀπάσης εὐθύς ἐξίσταται, ἦν τε παρὰ γονέων ἐκληρονόμησε καὶ ἦν αὐτὸς ἐκτήσατο, φιλόκοσμος ἐν τοῖς μάλιστα γεγονώς. οὐ γὰρ ὡς ἰ ἐνίων πολυχρημάτων ὁ πλοῦτος ἀργὸς ἦν ὕλη, πάντα δ' ἐξητασμένα πρὸς τὸ περιεργον, ἐκπώματα, ἐσθῆτες, στρωμναί, ἔπιπλα, τᾶλλα ὅσα οἰκίας κόσμος, ἔκλογα πάντα. **149.** καὶ πρὸς τούτοις ἡ οἰκετικὴ θεραπεία, ἀριστίνδην ἐπικριθεῖσα κατὰ τε τὰς τῶν σωμάτων εὐμορφίας ὁμοῦ καὶ εὐεξίας καὶ κατὰ τὸ ἀπταιστον ἐν τῷ χρεῖῳ τῶν ὑπηρεσιῶν· ἐφ' ὧν γὰρ ἦσαν ἕκαστοι τεταγμένοι, διέφερον, ὡς ἡ πρῶτοι νομίζεσθαι τῶν τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύοντων ἢ μηδενὸς δεῦτεροι τὸ παράπαν. **150.** ἐναργῆς δὲ πίστις τὸ μυριῶν δημοπράτων γενομένων οὐσιῶν, αἱ τῶν κατακρίτων ἦσαν, μόνην τὴν τοῦ Φλάκκου ταμειυθῆναι τῷ αὐτοκράτορι, δίχα τινῶν ὀλίγων, ὑπὲρ τοῦ μὴ παραβιβασθῆναι τὸν ἐπὶ τοῖς οὕτως ἐαλωκόσι τεθέντα νόμον. **151.** μετὰ δὲ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς οὐσίας κατέγνωστο αὐτοῦ φυγῆ, καὶ ἐξ ἀπάσης μὲν ἠλαύνετο τῆς ἡπείρου – τὸ δ' ἐστὶ μείζον καὶ ἄμεινον τμήμα τῆς οἰκουμένης –, ἐξ ἀπάσης δὲ νήσου τῶν εὐδαιμόνων. ἐμέλλησε γὰρ εἰς τὴν λυπροτάτην τῶν ἐν Αἰγαίῳ – Γύραρα καλεῖται – διώκεσθαι, μὴ παρακλήτῳ χρησάμενος Λεπίδῳ, δι' ὃν ἀνθυπηλλάξατο Γυάρων Ἄνδρον ἐγγυτάτῳ κειμένην. **152.** εἰτ' ἐστέλλετο τὴν ἀπὸ Ρώμης ἄχρι Βρεντεσίου πάλιν ὁδόν, ἦν καὶ πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐστείλατο, καθ' ὃν καιρὸν κεχειροτόνητο τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς ὁμόρου Λιβύης ἐπίτροπος, ἵν' αἱ τότε θεασάμεναι πόλεις αὐτὸν μέγα πνέοντα καὶ τὸν ὄγκον τῆς εὐτυχίας ἐπιδεικνύμενον πάλιν θεάσωνται μεστὸν ἀτιμίας. **153.** ὁ δὲ δακτυλοδεικτούμενος καὶ ὄνειδιζόμενος τῆς ἀθρόας μεταβολῆς πιέζεται βαρυτέραις ἀνίαις, ἀεὶ καινουμένης καὶ ζωπυρουμένης αὐτῷ τῆς συμφορᾶς νεωτέρων <κακῶν> προσθήκαις, ἃ καθάπερ ἐν ταῖς νόσοις ὑποτροπιάζειν ἀναγκάζει καὶ τὰς τῶν ἀρχαίων κακοπραγιῶν ὑπομνήσεις, αἱ τέως ἔδοξαν ἡμαυρῶσθαι.

XIX

154. Περαιωσάμενος δὲ τὸν Ἴόνιον κόλπον ἔπλει τὴν ἄχρι Κορίνθου θάλατταν, ταῖς παράλοις τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων θέα γινόμενος κατὰ πύστιν τῆς αἰφνιδίου μεταβολῆς· ὅποτε γὰρ ἀποβαίῃ τῆς

νεώς, συνέθεον οί μὲν μοχθηροὶ τὰς φύσεις ἐθελοκακοῦντες, οἱ δ' ἄλλοι συναλγήσοντες, οἷς ἔθος ταῖς ἐτέρων τύχαις σωφρονίζεσθαι. **155.** διελθὼν δ' ἀπὸ Λεχαίου τὸν Ἰσθμὸν εἰς τὴν ἀντιπέραν θάλατταν καὶ καταβάς εἰς Κεγχρεάς, τὸ Κορίνθιον ἐπίνειον, ἀναγκάζεται πρὸς τῶν φυλάκων ἀναχώρησιν οὐδ' ἦντιναοῦν ἐνδιδόντων εὐθύς ἐπιβάς βραχείας ὀλκάδος ἰ ἀνάγεσθαι καὶ πνεύματος ἐναντίου καταρραγέντος μυρία ταλαιπωρηθεὶς μόλις ἄχρι τοῦ Πειραιῶς κατασύρεται. **156.** λήξαντος δὲ τοῦ χειμῶνος, παραμειψάμενος τὴν Ἀττικὴν ἄχρι τῆς Σουναίας ἀκρας τὰς ἐξῆς λοιπὸν ἐπεραιούτο νήσους, τὴν Ἑλένην, τὴν Κίαν, τὴν Κύθον, τὰς ἄλλας ὅσαι κείνται στοιχηδὸν ἐξῆς μέχρι τῆς ἐφ' ἦν τελευταίαν ἐλθεῖν ἔδει, τὴν Ἀνδρίων. **157.** ἦν πόρωθεν ἰδὼν ὁ κακοδαίμων δακρύων τινὰ φορὰν ὡσπερ ἀπὸ πηγῆς ἐξέχει κατὰ τῶν παρεῖων καὶ τὰ στέρνα πλήξας, πικρότατα ἀνοιμώξας, “ἄνδρες” εἶπεν, “οἱ φύλακές μου καὶ προπομποί, καλήν γε χώραν Ἄνδρον, οὐκ εὐτυχή νῆσον, τῆς εὐδαίμονος Ἰταλίας ἀνθυπαλλάττομαι. **158.** Φλάκκος, ὁ γεννηθεὶς μὲν καὶ τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς ἐν τῇ ἡγεμονίδι Ρώμῃ, συμφοιτητῆς δὲ καὶ συμβιωτῆς γενόμενος τῶν θυγατριδῶν τοῦ Σεβαστοῦ, κριθεὶς δὲ τῶν πρώτων φίλων παρὰ Τιβερίῳ Καίσαρι καὶ τὸ μέγιστον αὐτοῦ τῶν κτημάτων, Αἴγυπτον, ἐπὶ ἐξαετίαν ἐπιτραπεῖς. **159.** τίς ἢ τοσαύτη μεταβολή; νῦξ ἐν ἡμέρᾳ, καθάπερ ἐκλείψεως γενομένης, τὸν ἐμὸν ἐπέσχηκε βίον. τὴν νησίδα ταύτην τί φῶ; πότερον φυγαδευτήριον ἐμὸν ἢ πατρίδα καινὴν, ὑπόδρομον καὶ καταφυγὴν ἀτυχῆ; τάφος ἂν εἴη τὸ κυριώτατον αὐτῆς ὄνομα. στέλλομαι γὰρ ὁ κακοδαίμων ἐγὼ τρόπον τινὰ νεκροφορῶν ἐμαυτὸν ὡσπερ εἰς ἡρίον· ἢ γὰρ ταῖς ἀνίαις τὴν ἀθλίαν ζωὴν ἀπορρήξω ἢ, κὰν ἐπιβιώωαι δυνηθῶ, τὸν μακρὸν καὶ σὺν αἰσθήσει θάνατον ἐκδέξομαι.” **160.** καὶ ὁ μὲν τοιαῦτα ἀπωδύρετο. τῆς δὲ νεώς τῷ λιμένι προσσχούσης, ἀπέβαινε πᾶς εἰς τοῦδαφος νεύων, ὡσπερ οἱ θλιβόμενοι πρὸς ἄχθους βαρυτάτου, τὸν αὐχένα ταῖς συμφοραῖς πιεζόμενος, οὐδ' ὅσον ἀνακύψαι σθένων ἢ μὴ τολμῶν διὰ τοὺς συναντῶντας καὶ τοὺς ἐπὶ θεῶν ἤκοντας, οἱ παρ' ἐκάτερα τῆς ὁδοῦ προειστήκεσαν. **161.** οἱ δὲ παραπέμψαντες αὐτὸν ἐπὶ τὸν δήμον ἀγαγόντες τῶν Ἀνδρίων ἐπεδείξαντο πᾶσι, μάρτυρας ποιούμενοι τῆς εἰς τὴν νῆσον ἀφίξεως τοῦ φυγάδος. **162.** καὶ οἱ μὲν τὴν διακονίαν ἐκπλήσαντες ἀπήεσαν· τῷ δὲ Φλάκκῳ μηδεμίαν ὄψιν οἰκίαν ἔτι θεωμένῳ τὸ πάθος ἐκαινοῦτο τρανότερον φαντασίαις ἐναργεστέραις· καὶ τὴν ἐν κύκλῳ κατανοοῦντι πολλὴν ἐρημίαν, ἧς μέσος ἀπείληπτο, κουφότερον ἐδόκει κακὸν ἢ ἐν τῇ πατρίδι βίαιος ἀναίρεσις, μᾶλλον δὲ συγκρίσει τῶν παρόντων ἀσπαστὸν ἀγαθόν. ἰ οὕτως ἐσφάδαζεν, ὡς μηδὲν τῶν μεμνηνόντων διαφέρειν· ἐπήδα πολλάκις ἄνω κάτω διαθέων, τὰς χεῖρας συνεκρότει, τοὺς μηρούς ἔπαιε, κατέβαλεν εἰς τοῦδαφος ἑαυτόν, ἐξεφώνει πολλάκις· **163.** “ἐγὼ Φλάκκος εἰμί, ὁ πρὸ μικροῦ τῆς μεγαλοπόλεως ἢ πολυπόλεως Ἀλεξανδρείας ἡγεμῶν, ὁ τῆς εὐδαιμονεστάτης χώρας ἐπίτροπος Αἰγύπτου, εἰς ὃν ἐπέστρεφον αἱ τοσαῦται μυριάδες τῶν οἰκητόρων, ὁ δυνάμεις πολλὰς πεζὰς καὶ ἵππικὰς καὶ ναυτικὰς οὐκ ἀριθμὸν ἄλλως ἀλλ' ὅσον δοκιμώτατον ἐν ὑπηκόοις ἔχων, ὁ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἐν ταῖς ἐξόδοις ὑπὸ μυρίων ὄσων παραπεμπόμενος. **164.** ἀλλὰ μὴ φάσμα ταῦτ' ἦν, οὐκ ἀλήθεια; καὶ κοιμώμενος ὄναρ εἶδον τὴν τότε εὐθυμίαν, εἶδωλα κατὰ κενοῦ βαίνοντα, πλάσματα ψυχῆς ἴσως ἀναγραφοῦσης τὰ μὴ ὑπάρχοντα ὡς ὄντα; **165.** διηπάτημα· σκιά πραγμάτων ἄρ' ἦσαν, οὐ πράγματα, μίμησις ἐναργείας, οὐκ ἐνάργεια τρανοῦσα τὸ ψεῦδος. ὡς γὰρ τῶν ἐν τοῖς ὄνειροις φανέντων οὐδὲν περιαναστάντες εὐρίσκομεν, ἀλλ' οἴχεται πάντα ἀθρόα διαπτάντα, οὕτως καὶ τὰ λαμπρὰ ἐκεῖνα, οἷς ποτε ἐνωμίλησα, ἐσβέσθη βραχυτάτη καιροῦ ὀροπή.”

XX

166. Τοιούτοις ἀεὶ κατεπαλαίετο λογισμοῖς καὶ τρόπον τινὰ ἐξετραχηλίζετο· τὰς δὲ τῶν πολλῶν συνόδους ἀποδιδράσκων διὰ τὴν παρακολουθοῦσαν αἰσχύνην οὐτ' εἰς λιμένα κατῆι οὐτ' εἰς ἀγορὰν προελθεῖν ὑπέμενεν, ἀλλ' οἶκοι συγκλεισάμενος ἐφώλευε, μηδὲ τὴν αὐλειον ὑπερβαίνειν θαρρῶν. **167.** ἔστι δ' ὅτε καὶ περὶ βαθὺν ὄρθρον, ἔτι τῶν ἄλλων ἐν εὐναῖς ὄντων, μηδενὶ φανείς τὸ παράπαν ἔξω τείχους προῆι καὶ διημέρευεν ἐπὶ τῆς ἐρημίας, ἐκτρεπόμενος εἴ ποῦ τις ὑπαντήσειν ἔμελλε, καὶ ταῖς ἐναύλοις μνήμαις τῶν κακοπραγιῶν διακναιόμενος καὶ διεσθιόμενος τὴν ψυχὴν, ὁ δέιλαιος, νυκτὸς εἰσῆι βαθείας, εὐχόμενος διὰ τὰς ἀμέτρους καὶ ἀτελευτήτους ἀδημονίας ἐσπέραν μὲν πρῶϊαν γενέσθαι, πεφρικῶς τὸ σκότος καὶ τὰς ἀλλοκότους φαντασίας, ὅποτε τύχοι καταδαρθῶν, ἅμα δὲ τῇ ἑφ' ἄλλιν ἐσπέραν· ὁ γὰρ περὶ αὐτὸν ζόφος ἠναντιούτο τοῖς φαιδροῖς ἅπασιν. **168.** ὀλίγοις δ' ὕστερον μῆσι βραχὺ τι γῆδιον πριάμενος ἐν αὐτῷ πολλὰ διέτριβε μονούμενος καὶ τὸν οἰκεῖον ἐπιστένων καὶ κατακλαίων δαίμονα. **169.** λέγεται δὲ ποτε καὶ περὶ μέσας νύκτας ὡσπερ οἱ ἰ κορυβαντιῶντες ἔνθους

γενόμενος, ἐκ τῆς ἐπαύλεως ἔξω προελθὼν καὶ τὴν ὄψιν ἀνατείνας εἰς οὐρανὸν καὶ τοὺς ἀστέρας, τὸν ἐν κόσμῳ κόσμον ὄντως ἰδὼν, ἀναβοῶσαι. **170.** “βασιλεῦ θεῶν καὶ ἀνθρώπων, οὐκ ἄρα τοῦ τῶν Ἰουδαίων ἔθνους ἀμελῶς ἔχεις, οὐδ’ ἐπιψεύδονται τὴν ἐκ σοῦ πρόνοιαν, ἀλλ’ ὅσοι φασὶν αὐτοὺς μὴ προαγωνιστῆ σοι καὶ ὑπερμάχῳ χρῆσθαι, δόξης ὑγιούς διαμαρτάνουσι. σαφῆς δ’ ἐγὼ πίστις· ὅσα γὰρ κατεμάνην τῶν Ἰουδαίων, αὐτὸς πέπονθα. **171.** τὰς οὐσίας ἀρπαζομένων περιεῖδον ἐκεχειρίαν τοῖς Ληλατοῦσι διδούς· ἀφηρέθην διὰ τοῦτο τὰ πατρῶα καὶ μητρῶα καὶ ὅσα ἐν μέρει χάριτος καὶ δωρεᾶς ἔλαβον ἢ ὅσα ἄλλα καθ’ ἐτέρας ἰδέας ἐκτησάμην. **172.** ὠνεῖδισά ποτε ἀτιμίαν καὶ ξενιτείαν αὐτοῖς ἐπιτίμοις οὖσι κατοίκους, ἴν’ ἡσθῶσιν οἱ ἀντίπαλοι, πλῆθος ἀσύντακτον καὶ πεφορημένον, ὑφ’ οὗ κολακευόμενος ὁ δυστυχῆς ἠπατώμην· διὰ τοῦτο ἠτίμωμαι καὶ φυγᾶς ἐξ ἀπάσης ἐληλαμένος τῆς οἰκουμένης ἐνταυθοῖ συγκέκλεισμαι. **173.** παράγων εἰς τὸ θέατρον ἐνίους ἐν ὄψεσι τῶν ἐχθίστων αἰκίζεσθαι προσέταττον ἀδικῶς· τοιγαροῦν ἐγὼ δικαίως οὐκ εἰς θέατρον ἐν ἡμίαν πόλιν ἐπὶ ταῖς ἐσχάταις ὕβρεσι παρήχθην αἰκισθεὶς πρὸ τοῦ σώματος τὴν ἀθλίαν ψυχὴν, ἀλλ’ ἐπόμπευσα διὰ μὲν πάσης Ἰταλίας ἄχρι Βρεντεσίου, διὰ δὲ πάσης Πελοποννήσου μέχρι Κορίνθου, διὰ δὲ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν νήσων ἄχρις Ἄνδρου, τῆς ἐμῆς εἰρκτῆς. **174.** καὶ πέπεισμαι σαφῶς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὄρος οὗτος τῶν ἐμῶν κακοπραγιῶν, ἀλλ’ ἐφεδρεύουσιν ἕτεροι πρὸς ἐκπλήρωσιν ἀντίρροπον ὧν εἰργασάμην. ἀνεῖλόν τινας καὶ ἀναιρεθεῖσι πρὸς ἐτέρων οὐκ ἐπεξῆλθον· κατελεύσθησάν τινες καὶ ζῶντες οἱ μὲν ἐνεπρήσθησαν, οἱ δὲ διὰ μέσης κατεσύρησαν ἀγορᾶς, ἕως ὅλα τὰ σώματα αὐτοῖς ἔδαπανήθη. **175.** τούτων οἶδ’ ὅτι ἀναμένουσί με αἱ Ποιναί, καὶ οἱ ἀλάστορες ὥσπερ ἐπὶ βαλβίσις ἐστᾶσιν ἤδη καὶ φονῶντες ἔγκεινται, καὶ καθ’ ἐκάστην ἡμέραν, μᾶλλον δὲ ὥραν, προαποθνήσκω πολλοὺς θανάτους ὑπομένων ἀνθ’ ἐνὸς τοῦ τελευταίου.” **176.** πολλάκις δὲ ἐδειματοῦτο καὶ διεπτόητο καὶ φρίκη μὲν τὰ μέλη καὶ μέρη τοῦ σώματος κατεσειέτο, φόβῳ δ’ ὑπότρομον εἶχε τὴν ψυχὴν ἄσθματι καὶ παλμῶ τινασσομένην, ἅτε τοῦ μόνου παρηγορεῖν τὸν ἀνθρώπινον βίον ἐκ φύσεως δυναμένου στερόμενος, χρηστῆς ἐλπίδος. **177.** ὄρνις αἴσιος οὐδεὶς αὐτῷ προυφαίνετο· πάντες δυσσοῖωνιστοὶ, κληδόνες παλίμφημοι, ἐπίπυκνος ἐγρήγορσις, περιδεῆς ὕπνος, ἢ μόνωσις θηριώδης. ἀλλ’ ἥδιστον αὐτῷ τὸ ἀγελαῖον; ἀηδέστατον αἰ ! κατὰ πόλιν διατριβαί· ἀσφαλὲς ὄνειδος ἢ κατ’ ἀγρὸν ἐρημία; σφαλερόν, ἀδυσώπητον· ὁ ἡρέμα προσιῶν ὑποπτος. **178.** “βουλευεταί τι” φησὶ “κατ’ ἐμοῦ ὁ θᾶττον βαδίζων· οὐ πρὸς ἕτερόν τι σπεύδων ἔοικεν, ἀλλ’ ἐμὲ διώκει· ὁ ἡδὺς ἐνεδρεύει, ὁ παρησιαστῆς καταφρονεῖ· σιτία μοι καὶ ποτὰ καθάπερ τοῖς θρέμμασιν ἐπὶ σφαγὴν δίδονται. **179.** μέχρι τίνος ὁ σιδηροῦς πρὸς τοσαύτας ἀντέχω συμφορᾶς; οἶδ’ ὅτι μαλακίζομαι πρὸς θάνατον, ἐξ ἐπηρείας δαίμονος οὐκ ἐπιτρέποντός μοι τὴν ἀθλίαν ζωὴν συντόμως ἀπορρηξαι διὰ τινὰς ὑπερβολὰς ἀνηκέστων κακῶν, ἃ κατ’ ἐμοῦ θησαυριζόμενος χαρίζεται τοῖς δολοφονηθεῖσι.”

XXI

180. τοιαῦτα ἀναπολῶν καὶ σφαδάζων ἐκαρᾶδόκει τῆς εἰμαρμένης τὸ πέρας· καὶ τοῦ μὲν αἰ συνεχεῖς ὀδύνας τὴν ψυχὴν ἀνεκύκων καὶ ἀνέστρεφον. Γάιος δὲ τὴν φύσιν ὠμόθυμος ὧν καὶ ἀκόρεστος ἐν ταῖς τιμωρίαις οὐχ ὥσπερ ἐνίοι μεθίετο τοὺς ἅπαξ κολασθέντας, ἀλλ’ ἀτελεύτητα μηνιῶν αἰεὶ τινὰ καινὴν ἐπ’ αὐτοῖς ἐμεγαλοῦργει συμφορᾶν· τὸν δὲ Φλάκκον καὶ διαφερόντως ἤχθαιρεν, ὡς καὶ τοὺς ὁμωνύμους ἀλλοτριώσει τῆς κλήσεως ὑποβλέπεσθαι. **181.** καὶ πολλάκις αὐτὸν μετάνοια εἰσῆει, διότι κατέγνω φυγὴν, ἀλλ’ οὐχὶ θάνατον, καὶ τὸν παράκλητον αἰδούμενος ὅμως ἠτιᾶτο Λέπιδον, ὥστ’ ἐκεῖνος ἀπηγόρευσε φόβῳ τῆς καθ’ αὐτοῦ τιμωρίας· ἐδεδίει γὰρ, ὡς εἰκός, μὴ παραίτιος ἄλλω γενόμενος κουφοτέρας δίκης βαρυτέραν αὐτὸς ἐνδέξεται. **182.** μηδενὸς οὖν ἔτι τι τῶν εἰς παραίτησιν λέγειν θαρροῦντος, ἀμειλίκοις καὶ ἀφέτοις ἐχρήτο ταῖς ὀργαῖς, αἶ, χρόνῳ δέον ἀμαυροῦσθαι, παρεθήγοντο μᾶλλον καθάπερ αἰ ἐν τοῖς σώμασιν ὑποτροπιάζουσαι νόσοι· τῶν γὰρ προτέρων εἰσὶν ἀργαλεώτεροι. **183.** φασὶν οὖν, ὅτι νύκτωρ ποτὲ διαγρυπνῶν εἰς ἔννοιαν ἤλθε τῶν ἐν τέλει φυγάδων, ὀνόματι μὲν ὑποπτευομένων ἀτυχεῖν, βίον δ’ ἀπράγμονα καὶ ἡσυχάζοντα καὶ ἐλεύθερον ὄντως περιπεποιημένων. μετετίθει δὲ καὶ τὴν κλῆσιν ἀποδημίαν προσαγορεύων. **184.** “ἀποδημία γὰρ τίς ἐστίν” ἔφασκεν “ἢ τῶν τοιούτων ἔλασις ἐχόντων ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια καὶ σὺν ἀπραγμοσύνη καὶ εὐσταθείᾳ ζῆν δυναμένων· οὐς ἄτοπον εἶναι τρυφᾶν ἀπολαύοντας εἰρήνης, βίον καρπουμένους φιλόσοφον.” **185.** εἶτα προστάττει τοὺς ἐπιφανεστάτους καὶ ὧν πλεῖστος ὁ λόγος ἀναιρεθῆναι, γραφὴν δούς ὀνομάτων, ἧς ἠγείτο Φλάκκος. ἐπεὶ δ’ ἦγον εἰς Ἄνδρον οἷς κτείνειν διεῖρητο, Φλάκκος μὲν ἐτύγχανεν ἀγρόθεν εἰς ἄστῳ παραγινόμενος, οἱ δ’ ἐκ τοῦ λιμένος ὑπηντίαζον, ! καὶ πόρρωθεν

ἀντιπροεΐδον ἀλλήλους. **186.** ὅθεν συναισθόμενος ἐφ' ὃ σπεύδουσι – μαντικώτατον γὰρ ἢ ἐκάστου ψυχῆ, καὶ μάλιστα τῶν ἐν κακοπραγίαις – ἐκτραπόμενος τῆς ὁδοῦ διὰ τραχείας ἔθει φεύγων, ἐπιλεησμένος ἴσως, ὅτι νῆσος ἀλλ' οὐκ ἠπειρός ἐστιν, ἐν ἣ τί ὄφελος ὠκύτητος, περικλειούσης θαλάττης; ἀνάγκη γὰρ δυοῖν θάτερον, ἢ προσωτέρω χωροῦντα κατὰ τοῦ πελάγους ἐνεχθῆναι ἢ συλληφθῆναι πρὸς αὐτὸ τὸ πέρασ ἦκοντα. **187.** βέλτιον ἄρ' ἐν συγκρίσει κακῶν ἢ κατὰ γῆν τῆς ἐν πελάγει φθορά, ἐπειδήπερ ἀνθρώποις καὶ πᾶσι χερσαίοις οἰκειότατον ἢ φύσις χωρίον ἀπένειμε γῆν, οὐ μόνον ζῶσιν ἀλλὰ καὶ ἀποθανοῦσιν, ἴν' ἢ αὐτὴ καὶ τὴν πρώτην ὑποδέχεται γένεσιν καὶ τὴν ἐκ τοῦ βίου τελευταίαν ἀνάλυσιν. **188.** οἱ δ' ἀπνευστὶ διώκοντες καταλαμβάνουσι καὶ οἱ μὲν εὐθὺς ὠρυττον βόθρον, οἱ δὲ πρὸς βίαν εἴλκον ἀφηνιάζοντα καὶ κεκραγότα καὶ διαπαλαίοντα ὧν χάριν καὶ σύμπαν κατετρώθη τὸ σῶμα καθάπερ τὰ θηρία ταῖς πληγαῖς ἐπιτρέχων. **189.** ἐμπλεκόμενος γὰρ καὶ τῶν κτεινόντων ἐλλαμβανόμενος, νῦν μὲν ἐπιφέρειν τὰ ξίφη κωλυομένων, ἐγκαρσίους δὲ πληγὰς καταφερόντων, αἴτιος ἐγένετο βαρυτέρων ἑαυτῶ συμφορῶν διατμηθεὶς δὲ καὶ διακοπεὶς χεῖρας, βάσεις, κεφαλὴν, στέρνα, πλευράς, ὡς ἱερείου τρόπον κρεουργηθῆναι, ἔκειτο, τῆς δίκης σφαγὰς ἰσαρίθμους τοῖς φόνοις τῶν ἐκνόμως ἀναιρεθέντων Ἰουδαίων ἐνὶ σώματι βουλευθείσης ἐργάσασθαι. **190.** καὶ ὁ μὲν τόπος ἅπας αἵματι κατερρεῖτο διὰ πλειόνων φλεβῶν, αἱ κατὰ μέρος διεκόπησαν, κρουνηδὸν ἐκχεομένῳ συρομένου δ' εἰς τὸν ὀρωρυγμένον βόθρον τοῦ νεκροῦ τὰ πλεῖστα μέρη διελύετο, τῶν νεύρων κατεσχισμένων, οἷς ἢ κοινωνία συνεδεῖτο πᾶσα τοῦ σώματος. **191.** τοιαῦτα καὶ Φλάκκος ἔπαθε γενόμενος ἀψευδестаτῆ πίστις τοῦ μὴ ἀπεστερηθῆναι τὸ Ἰουδαίων ἔθνος ἐπικουρίας τῆς ἐκ θεοῦ.